

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 106. ÉVFOLYAMA

1971. MÁRCIUS * XX. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Fekete Gyula</i> : Az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény és végrehajtási kormányrendeleteinek módosításáról	97
<i>Dr. Csöre Pál</i> : A vadgazdálkodás és a vadászat új jogszabályai	101
<i>Dr. Szász Tibor</i> : A fakitermelők versenyének jelentősége	105
<i>Dr. Szőnyi László</i> : Nemesített mag és egyéb szaporítóanyag termelése — FAO tanulmányút Magyarországon	110
<i>Sághi István</i> : Az Erdei Termék Vállalat másfél évtizede	115
<i>Bencze Tibor</i> : Elektronikus adatfeldolgozás az osztrák erdőgazdaságban	118
<i>Kozma Ferenc</i> : A társadalmi változások gazdaságpolitikai hatása a művelési ágak tükrében	120
<i>Tóth József</i> : Alföldi populétumok rovarfertőzöttsége	127
<i>Zoller Vilmos</i> : Fűrészáru-termelés lineáris programozása	131

Irodalmi Szemle

Az új román erdőrendezési utasítás (<i>Rakonceay Z.</i>)	134
Erdőgazdasági gépgyártás a KGST országokban (<i>Dr. Szepesi L.</i>)	135
Dr. E. Ueckermann, H. Scholz: Vadtakarmánytermő területek (<i>Dr. Holdampf Gy.</i>)	139
A fák kultuszától nem látják az erdőt (<i>Dr. Keresztesi B.</i>)	140
A meliorációs munkálatok (<i>Dr. Walter F.</i>)	140
Djatel—1 vizsgálati eredményeit (<i>Walter F.</i>)	141

Cimkép: Kitermelés Ásványrárón (Fotó: ERTI, Michalovszky I. felvétele)

Hátlapon: Tavaszvárás a Vértesben (Dobroszláv L. pályázaton díjazott felvétele)

СО Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Фекете Д.</i> : Закон VII от 1961 года о лесах и охотничьем хозяйстве и поправка исполнительного постановления правительства	97
<i>Д-р Чёре П.</i> : Охотничье хозяйство и охота по постановлению, имеющему силу закона, за 1970 год, № 28 и постановлению правительства за 32/1970 г.	101
<i>Д-р Сас Т.</i> : Значение соревнования лесозаготовителей	105
<i>Д-р Сёни Л.</i> : Научный симпозиум по линии ФАО в Венгрии по вопросу производства селективных семян и некоторого посадочного материала	110
<i>Шагни И.</i> : Пятнадцатилетие Предприятия Лесных Продуктов	115
<i>Венче Т.</i> : Обработка данных электронными машинами в австрийском лесном хозяйстве	118
<i>Козма Ф.</i> : Действие экономической политики общественных изменений во отражении ораслей производства	120
<i>Тот К.</i> : Зараженность насекомыми популетумов Большой венгерской низменности	127
<i>Золлер В.</i> : Линейное программирование производства пиловочного материала	131

C O N T E N T S

<i>Fekete, Gy.</i> : About the amendment of the 1961 Act VII and its executive decrees dealing with the forests and wildlife management	97
<i>Dr. Csöre, P.</i> : The new legal orders of wildlife management and hunting	101
<i>Dr. Szász, T.</i> : The importance of the lumbermen's competition	105
<i>Dr. Szőnyi, L.</i> : Production of improved seed and other propagating material — FAO study tour in Hungary	110
<i>Sághi, I.</i> : One and a half decade of the Forest Product Enterprise	115
<i>Bencze, T.</i> : Electronic data processing in the Austrian forestry	118
<i>Kozma, F.</i> : Economic political impact of the social changes regarding the branches of cultivation	120
<i>Tóth, J.</i> : Insect infestedness of populets in the Great Hungarian Plain	127
<i>Zoller, V.</i> : Linear programming of sawn wood production	131

A lapban megjelent tanulmányok szerzői

Bencze Tibor ön. ir. mérnök, MÉM Erdőrendezőszékek Műszaki Irodája, Budapest; *dr. Csöre Pál* főelőadó, MÉM Vadászati és Vadgazdasági Főosztály, Budapest; *Fekete Gyula* főosztályvezető h. MÉM Erdőrendezési Főosztály, Budapest; *Kozma Ferenc* ön. ir. mérnök, MÉM Kaposvári Áll. Erdőgazdaság; *Sághi István* főmérnök, Erdei Termék Vállalat, Budapest; *dr. Szász Tibor* tud. osztályvezető, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *dr. Szőnyi László* tud. főosztályvezető, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *Tóth József* tud. s. munkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet, Kecskemét; *Zoller Vilmos* tud. főmunkatárs Faipari Kutató Intézet, Budapest.

Az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény és végrehajtási kormányrendeleteinek módosításáról

FEKETE GYULA

Az Elnöki Tanács 1970. évi 28. sz. törvényerejű rendelettel (tvr.) módosította az 1961. évi VII. törvény (EVT) egyes rendelkezéseit. A tvr. végrehajtásáról a 32/1970. (VIII. 21.) Korm. sz. rendelet (Vhr.) intézkedik.

Mielőtt a módosítás szükségességét és a főbb változásokat ismertetnénk, tekintünk vissza a legutóbbi ilyen tárgyú törvényeinkre. Az első világháború után még hatályban volt az 1879: XXXI. t. c. E törvény alkotóinak az volt a törekvésük, hogy gátat vessenek a túlzott mértékben elszaporodó erdőirtások elé. Az akkori jogrend és birtokviszonyok között azonban csak annyit tudtak elérni, hogy a törvény a véderdők, a futóhomokon és a feltétlen erdőtalajon álló erdők fenntartását tette kötelezővé, a nem feltétlen erdőtalajon álló erdők fenntartására nem rendelkezett. Az erdőgazdasági üzemterv szerinti gazdálkodásra és az erdészeti szakember által történő erdőkezelésre csak a korlátozott- és kötöttforgalmú erdők tulajdonosait kötelezte. A törvénynek az erdei legeltetés korlátozására vonatkozó rendelkezései is fogyatékosak voltak. A kopár területek erdősítésére irányuló rendelkezései elindítói voltak a későbbi nagyobb arányú erdőtelepítési programoknak, a törvény időszakában azonban kevésbé érvényesültek. Hazánk mai területén 1920-ig 6500 ha kopár erdősítése történt.

A törvény liberális rendelkezései az erdők irtását nem akadályozták meg. *Fényes Elek* statisztikájából gyűjtött adatok szerint hazánk mai területének erdősültsége 1847-ben kerekén 26⁰/₀ volt. *Bedő Albertnek* az 1879. évi törvény alapján végzett erdőösszeírása szerint hazánk mai területén már csak 17⁰/₀-nak megfelelő erdőterületet találunk. (*Dr. Benkovits Károly* adatgyűjtése). A nem feltétlen erdőtalaj kategórián felül az erdőpusztításokat tetézték még az első világháborús erdőirtások. Az 1921. évi adatok már mindössze 11,8⁰/₀-os erdősültséget mutatnak. Bár a *Kaán Károly* által kezdeményezett 1923. évi alföldfásítási törvény végrehajtásaként az alföldi területeken 52 000 ha erdőtelepítés és fásítás létesült, ezek a telepítések azonban a földnyilvántartási adatokban nem emeltek az ország erdősültségét.

A 1879. évi erdőtörvény helyett korszerűbb, új törvényjavaslat összeállításán Egyesületünkben is sokat fáradoztak. Bár az új törvényjavaslatot a földművelésügyi miniszter már 1917-ben vitára bocsátotta, csak 1935-ben sikerült elérni az 1935. évi IV. t. c.-ként beiktatott új törvény kihirdetését. Az alapvető szemléletbeni fejlődést a törvény bevezető indokolása tükrözi:

„Az a sokoldalú szerep, amit az erdő egyrészt a faellátás, másrészt pedig a talaj megóvása, a természeti erők megfékezése és egyensúlyban tartása, nemkülönben a közegészség előmozdítása tekintetében betölt, olyan jelentőséget ad

az erdőnek, amely már eleve kizárja azt, hogy az erdő fenntartását és az erdőgazdálkodást tisztán csak magánjogi szempontok szerint ítéljük meg, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az erdő védőhatásai mások földterületeire is kiterjednek. Az erdők fenntartását tehát közgazdasági, közbiztonsági, közegészségi és természeti rendeltetésük folytán közérdekű szempontok követelik. De megköveteli a közérdek a helyes erdőgazdálkodást azért is, mert ismertett védőhatásait az erdő csak akkor tudja betölteni, ha mind a talaja, talajtakarója, mind a faállománya is jó állapotban van.

Ezért kell az erdők fenntartására és a helyes erdőgazdálkodás biztosítására a legmesszebbmenő gondossággal törekedni.

Ennek a célnak az elérése érdekében a jelen törvény megköveteli, hogy minden erdő gazdálkodásának a fontosabb szabályait és elveit minden erdőre üzemtervben előre megállapítsák és minden erdő szakszerű kezelésben részesüljön.”

Az 1930-as évek feudál-kapitalista környezetében erdeinknek mindössze 4,6%-a volt állami tulajdonban. A törvény és az 1938-ban kiadott végrehajtási rendelete alkalmas lehetett volna, hogy az előzőhöz képest korszerűbb erdőgazdálkodás alakuljon ki, az erdőtelepítések növelésére is megfelelőek voltak a rendelkezések. A háborús események azonban ezt a fejlődést megakadályozták.

Erdőgazdálkodásunk fejlesztésének igazi feltételeit végül is a felszabadulást követő földreform törvény teremtette meg. Az erdők 68%-a állami tulajdonba került. A magántulajdonban maradt 8,5%-nyi erdőkben folyó gazdálkodás szabályozására az 1935. évi erdőtörvény, illetve a végrehajtására kiadott jogszabályok átmenetileg megfelelő rendelkezéseket tartalmaztak. Felmerült azonban a kérdés, hogy miért csak 1961-ben került sor a szocialista erdőgazdálkodásnak megfelelő új erdőtörvény kiadására. Bár az erdők túlnyomó része 1945 után állami tulajdonba került, a mezőgazdaságban a szocialista termelési viszonyok 1960-ban váltak uralkodóvá. Ezzel összhangban nyílt meg a lehetősége annak, hogy az erdők tulajdoni és használati viszonyait az erdőgazdálkodás, valamint a vadgazdálkodás és az erdészeti igazgatás alapvető kérdéseit új erdőtörvényben szabályozzuk.

Az 1961. évi VII. törvényt megjelenése után Az Erdő hasábjain részletesen ismertettük, méltattuk. Most csak az eddigi végrehajtás leglényegesebb kérdéseire térünk ki. A 19,4%-ot képviselő erdőbirtokossági társulati erdők zömében a termelőszövetkezeti tagok révén a termelőszövetkezetek, az állami arányrészek révén pedig az erdőgazdaságok voltak érdekelve. Ez a körülmény számos ellentmondás forrása lett. Az 1961. évi törvény a termelőszövetkezeti közösségekben elrendelte az erdők kezelési, használati viszonyainak rendezését, és az erdőbirtokossági társulatok felszámolását. E nagy feladat végrehajtása során kerekén 235 ezer ha erdőterületen rendeztük a kezelési, használati viszonyokat. Felszámoltunk 2424 erdőbirtokossági társulatot. Ennek eredményeként a törvény végrehajtása után állami tulajdonú erdők területi aránya 76,9%, termelőszövetkezeti használatba, tulajdonba jutott 22,1%, a még megmaradt erdőbirtokossági társulatok és egyéb nem állami szervek, egyéni termelők kezelésében, tulajdonában maradt mindössze 1%. Elmondhatjuk tehát, hogy *erdeinkben a törvény végrehajtása eredményeként szocialista szervezetek*, — állami szervek, termelőszövetkezetek — *gazdálkodnak* 1970. év végéig valamennyi erdőről készült üzemterv. Az üzemterv szerinti gazdálkodás általánossá tétele, valamint a fejlettebb gazdálkodási módszerek általános bevezetése és érvényesítése számottevően hozzájárult ahhoz, hogy élőfakészletünk az elmúlt 25 év előttihez képest 35—40%-kal nőtt. Az 1950-ben megkezdődött erdőtelepítési-fásítási program szélesebb körűvé vált. Az elmúlt 20 év alatt 340 000 ha új erdő és fásítás létesült.

Folyamatosan most már egyre inkább érvényesül, hogy az erdők nemcsak fát adnak, hanem ezen felül számottevő szerepük van a talajvédelem, egészségvédelem és tájésztétika terén is.

A legutóbbi években gazdasági életünkben alapvető változások történtek. Az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás szabályozása ezért már néhány vonatkozásban nem tükrözte a végbement változásokat, illetve minden tekintetben nem volt összhangban az új gazdasági mechanizmus rendszerével, és néhány intézménye már nem volt alkalmas a szocialista termelési viszonyok továbbfejlesztésére. E változások következtében elkerülhetetlenné vált, hogy az erdő- és vadgazdálkodásra vonatkozó jogi szabályozást az időközben történt fejlődéssel összhangba hozzuk. A módosítani, illetőleg újonnan szabályozni kívánt kérdések mennyisége azonban nem számottevő, ezért *elegendő volt a törvényerejű rendelettel történő módosítás.*

A tvr. és az új hr. tervezeteinek összeállítását széles körű tájékozódás előzte meg. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium meghallgatta a társadalmi szervek — közöttük Egyesületünk — véleményét is. A törvénymódosítás a következő kérdésekre terjed ki.

Az EVT a termelőszövetkezeti községekben levő erdőbirtokossági társulatokat megszüntette. A nem termelőszövetkezeti községekben jelenleg 87 erdőbirtokossági társulat van. Erdőterületeik nagysága 6500 ha. Ezeknek az erdőbirtokossági társulatoknak legalább harmadrésznél vitatható, hogy további fenntartásuk indokolt-e. Csak formálisan léteznek, tagjaik a községtől távol laknak, legtöbb esetben tartózkodási helyük is ismeretlen. Ezek a társulatok nem tesznek eleget az állammal szemben fennálló kötelezettségeiknek, az államerdészeti üzemeltetés ráfizetéses, és e forma erőltetett fenntartása akadályozza az erdőterületek célszerű kialakítását. Az erdőbirtokossági társulatok megszűnésének eddig is szabályozott feltételein túl az új Vhr lehetőséget ad a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszternek, hogy azokban a községekben, ahol a társulat életképtelen, vagy működése nem gazdaságos, *a társulatot feloszlatassa.*

A megszünt társulat területének tulajdoni és használati viszonyait az új Vhr. a korábbi szabályokhoz azonos módon rendezi, mégis azzal az eltéréssel, hogy az egyéniek használati illetőségének megfelelő erdőterületek nem szocialista szervezetek haszonbérletébe, hanem állami megváltásra kerülnek. A fennmaradó erdőbirtokossági társulatok erdejében továbbra is az erdőgazdaságok gazdálkodnak államerdészeti üzemeltetés keretében. A társulati erdők *kényszerhaszonbérletének rendszerét viszont a tvr. megszünteti.*

Az 1967. évi IV. törvény (FTT) alapján lefolytatandó zártkertrendezések eredményeként a jelenleg zártkertben levő erdők a zártkert határán kívül eső területre is kerülhetnek. Az ilyen magánerdőket a termelőszövetkezeti tagok tulajdonában levő erdők kivételével az új tvr. *megváltás ellenében állami, vagy szövetkezeti tulajdonba veszi.*

A gazdaságirányítás új rendszerének megfelelően *elmarad az éves tervek kötelező jóváhagyására vonatkozó rendelkezés.* Az erdők kezelői, használói azonban továbbra is kötelesek hosszú távra szóló erdőgazdasági üzemterv szerint gazdálkodni. Az erdőkezelők, használók éves fakitermelési, erdősítési és erdőnevelési tervet készítenek, amelyet az állami erdőrendezőség vizsgál meg abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az üzemterv előírásainak.

Az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezési eredményeként a termelőszövetkezetek használatába 335 000 ha erdő és fásítás került. A törvény végrehajtása idején a termelőszövetkezetek még nem voltak ellátva erdészeti

szakemberekkel. Gondoskodni kellett egyben az erdőgazdálkodás ellenőrzéséről. Helyes volt ezért az EVT-nek az a rendelkezése, hogy ezekben az erdőkben az erdőgazdálkodás szakmai irányítását, beleértve az ellenőrzést is, az állami erdőgazdaságok, illetve a 30 ha-on aluli erdőkben a járási szakigazgatási szervek lássák el. Az új gazdasági mechanizmusban ez a megkötöttség az önálló gazdálkodás kibontakozását már akadályozná. A módosítás a kötelező szakmai irányítás rendszerének megszüntetésével az erdők és fásítások kezelőinek (használóinak, tulajdonosainak) kötelezővé teszi, hogy szakszerű erdőgazdálkodásuk érdekében állandó jelleggel *erdészeti szakképzettséggel rendelkező szakembert kell foglalkoztatniuk*. Az üzemterv szerinti gazdálkodás ellenőrzését pedig az állami erdőrendezősek látják el.

Az *iparifa felajánlásának kötelezettsége* nem egyeztethető össze a termékforgalom új rendszerével, ezért a tvr. ezt a rendelkezést *hatályon kívül helyezte*.

Az erdők közjóléti szerepének fokozott érvényesítését segíti elő a tvr. azzal, hogy a városok és ipartelepek körül elterülő, elsősorban egészségvédelmi érdekeket szolgáló állami tulajdonban álló erdőkre *visszaállítja a tanácsi kezelés lehetőségét*.

A 33/1962. (IX. 12.) Korm. sz. rendelet módosítását egyrészt a tvr., másrészt a már említett alapvető változások tették szükségessé. A módosító Vhr. további új rendelkezéseket is tartalmaz, ezek sorában lényeges az erdőgazdálkodással összefüggő *egyes feladatok decentralizálása*:

— Vitás esetben azt, hogy az erdőkre és fásításokra vonatkozó rendelkezések hatálya kiterjed-e valamely területre vagy nem, 30 ha területnagyságig az állami erdőrendezősek szakvéleménye alapján a megyei mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási szerv, egyéb esetekben a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium dönti el.

— Erdőnek állami szervtől más állami szerv kezelésébe való átadása, továbbá erdő művelési ágának megváltoztatása, vagy természetben való megosztása előtt be kell szerezni az illetékes állami erdőrendezőségnek az üzemterv szerinti gazdálkodás szempontjából adott szakvéleményét.

— A 30 ha-t meghaladó állami erdő kezelői jogában bekövetkezett változáshoz a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium hozzájárulása szükséges.

— Erdő művelési ágának megváltoztatásához, megosztásához a hozzájárulást 30 hektáron alul a földhivatalok, azon felül a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium adja meg.

— Az erdő rendeltetésszerű használatát akadályozó tevékenység folytatását, ha a tevékenység nem fatermelést szolgáló és 10 ha-t meghaladó erdőterületet érint, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, egyéb esetben az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján állami tulajdonban levő erdőben a kezelő, nem állami tulajdonban levő erdőben a megyei mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási szerv engedélyezi.

— Az új Vhr. rendelkezik arra nézve is, hogy az erdő kezelője, használója erdeje, fásítása őrzéséről mikor köteles erdész vagy erdőőr útján gondoskodni.

— Az erdei legeltetés tilalma alól a felmentést az állami erdőrendezőség szakvéleménye alapján a megyei mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási szerv adja, egyben meghatározza az erdőben való legeltetés feltételeit.

— Az állami erdőrendezősek jogszabályokban meghatározott feladataikon kívül megállapítják a közérdekű erdőtelepítésre, fásításra elszámolható költségvetési juttatás és költségtérítés összegét.

— A mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási szervek erdészeti tevékenységük során az állami erdőrendezés munkáját érintő kérdésekben kötelesek kikérni az erdőrendezés szakvéleményét.

Az elmúlt néhány hónap alatt szerzett tapasztalatok alapján még korai lenne véleményt nyilvánítani a módosított jogszabályok hatékonyságáról. Annyi azonban máris megállapítható, hogy a hatáskörök újabb rendezése elősegíti az érdekelt szervek eredményes együttműködését, e legfontosabb jogszabályaink célkitűzései pedig még fokozottabban szolgálják erdőgazdálkodásunk fejlesztését.

Фекете Д.: ЗАКОН VII ОТ 1961 ГОДА О ЛЕСАХ И ОХОТНИЧЬЕМО ХЗЙЯСТВЕ И ПОПРАВКА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПОСТАНОВЛЕНИЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Настоящие условия для развития нашего лесного хозяйства создал закон о земельной реформе, последовавший за Второй мировой войной. Лесной закон 1961 года упорядочил ведение хозяйства соответственно измененным общественным условиям. В связи с произошедшими в последние годы основными изменениями в нашей хозяйственной жизни стали необходимыми небольшие поправки. Произведенное в 1970 году изменение ещё более укрепляет социалистическую собственность, увеличивает хозяйственную самостоятельность и делает шаг к децентрализации профессионального руководства.

Fekete, Gy.: ABOUT THE AMENDMENT OF THE 1961 ACT VII AND ITS EXECUTIVE DECREES DEALING WITH THE FORESTS AND WILDLIFE MANAGEMENT.

The proper conditions for improving our forestry were established by the Land Reform Bill after the Second World War. It was regulated according to the altered social conditions by the 1961 Forest Act. A minor alteration of the Act became necessary regarding the basic changes carried out in our economic life in recent years. The amendment accomplished in 1970 is further strengthening the social ownership, increasing the economic independence of the operator and takes measures forward to the decentralization of the specialized agencies.

A vadgazdálkodás és a vadászat új jogszabályai

D R. CSÖRE PÁL

Az 1970. évi 28. tvr. az Erdőtörvénynek a Vadgazdálkodásról és vadászatról szóló IX. fejezetét alaposan átalakította. Annak ellenére, hogy az alapvető kérdésekben (vadászatra jogosultak köre, alapvető vadgazdálkodási feladatai, vadőrtartási kötelezettség, a vadkárok megtérítése stb.) nem sok tekintetben tér el az eddigi rendelkezésektől, mégis lényegesen más, sokkal bővebb, mint az eredeti IX. fejezet. A vadászati jog alapvető kérdéseinek rendezése ugyanis törvényi és miniszteri rendeleti szinten történt, ellentétben az 1961/62. évi jogalkotással, amikor a vadászati jog legfontosabb kérdéseit kormányrendelet [1/1962. (II. 9.) Korm. sz. r.] tartalmazta. Az új elgondolás szerint ugyanis célszerűbb a legalapvetőbb kérdések törvényi szintű szabályozása után, a továbbiakat miniszteri rendelettel szabályozni. A vadászat és vadgazdálkodás aránylag kevés tárcát érint, továbbá a gazdasági élet változásai által megkövetelt módosítások egy miniszteri rendeletben gyorsabban megvalósíthatók.

A kibővített — bár továbbra is csak öt paragrafusból álló — IX. fejezet két vonatkozásban hoz újat, illetve lényegesebb módosítást.

Új a vadászatra jogosult és a mezőgazdasági termelő *vadovás érdekében történő együttműködésének megalapozása*. Jogszabály már eddig is kötelezte a mezőgazdasági termelőt arra, hogy a hasznos vadállományt kímélje. Ez a rendelkezés azonban nem kívánt semmi cselekvést a vadállomány megóvása érdekében a termelőtől. Elég volt, ha ügyelt arra, hogy a mezőgazdasági munkák végzése közben ne pusztítsa el a hasznos vadat, annak kölykeit, fiókáit vagy tojásait. A törvény most túlmege ezen az alapján véve bizonyos cselekmé-

nyektől való tartózkodásra kötelezésen és a vadállomány érdekében új kötelezettséget mond ki. Ennek azonban nem a mezőgazdasági termelő, hanem a vadászatra jogosult a címzettje. Neki kell megtennie azokat a lépéseket a termelő felé, amelyeknek a célja a termelőnek a vadóvásban való érdekelte tétele. Mivel a hasznos vad kizárólag a vadászatra jogosultnak áll rendelkezésére, a mezőgazdasági termelőtől csak akkor várható el jelentősebb tevéleges közreműködés a vadállomány megóvása érdekében, ha ezért anyagi ellenszolgáltatást kap. Ha a mezőgazdasági termelő a vadgazdálkodás fejlesztése érdekében is tevékenykedik, akkor a törvény értelmében mód van arra is, hogy a vadgazdálkodásból származó haszon egy meghatározott részét a vadászatra jogosult a mezőgazdasági termelőnek átengedje.

A vadállomány kímélésének körébe tartozik a vadászatra jogosult értesítése azoknak a mezőgazdasági munkáknak (gépi kaszálás, vegyszeres növényápolás) megkezdéséről, amelyek a vadállományban jelentős kárt okozhatnak. Ha a vadászatra jogosult erről időben értesül, módjában van olyan intézkedéseket tenni, amellyel a hasznos vadállományban keletkező kárt csökkentheti. Ide tartozik az is, hogy a mezőgazdasági termelő a vadállományra veszélyes talajművelő, növényápoló és termésbetakarító gépekre egyszerűbb vadriasztó szerkezeteket (pl. csörgőláncot) alkalmaz. Ha a vadóvás érdekében kifejtett tevékenység ezt a mértéket meghaladja, akkor a termelő igényelheti költségeinek megtérítését a vadászatra jogosulttól.

Mindezekben azonban a jogszabály a részletkérdések tekintetében a rendezést a felek megállapodására bízza. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium irányelveket ad ki a vadászatra jogosultnak és a mezőgazdasági termelőnek a vadóvásban való együttműködésére, hogy ezáltal megkönnyítse az ilyen megállapodások létrejöttét.

A másik terület, ahol a törvényerejű rendelet lényegesebb módosítást hozott, a *vadkártérítés új szabályozása*. A vadászatra jogosult a szarvas, dám, vaddisznó és muflon által a mezőgazdaságban, a mezei nyúl által a gyümölcsösben okozott kárt tartozik megtéríteni. Ez a kötelezettség független attól, hogy a vadászatra jogosult eleget tett-e vadkár elhárítási kötelezettségének vagy sem, tilalmi időben következett-e be a kár — amikor a károsító vad vadászata nem volt megengedve — vagy vadászati idényben. Nem mentesül tehát a vadkártérítési kötelezettség alól annak bizonyítása által, hogy a vadkár elhárítása érdekében mindent megtett. Csak annyiban mentesülhet a vadkártérítési kötelezettségtől, amennyiben a károsult felróható magatartásával a vadkárt maga okozta, illetve annak keletkezésében közrehatott. Ha tehát a mezőgazdasági termelő a vadkárelhárításban való közreműködését elmulasztotta vagy ezt nem az előírt, illetve az elvárható mértékben végezte, akkor az alapul szolgálhat arra, hogy a vadkártérítési kötelezettség megállapításánál kármegosztást alkalmazzanak, vagyis a kár egy részének viselésére a termelőt kötelezzék.

Ugyanilyen kötelezettsége van a vadászatra jogosultnak a hasznos vad és a vaddisznó által a mezőgazdaságon és az erdőgazdaságon kívül okozott kár megtérítése terén. Ennek leggyakoribb esete a gépkocsi és a vad összeütközése. A vadászatra jogosult tehát köteles megtéríteni a gépkocsiban a vaddal való összeütközés következtében keletkezett kárt. E kötelezettség alól is csak akkor mentesül, ha bebizonyosodik, hogy az összeütközés a károsult felróható magatartásának (pl. vadváltóra figyelmeztető jelzés ellenére gyorsan hajtás) következménye.

A törvénymódosítás vadászati rendelkezései a végrehajtásra kiadott 30/1970. (XII. 24.) MÉM sz. rendelettel együtt 1971. január 1-én léptek hatályba. A MÉM rendelet általában azokat a kérdéseket szabályozza és általában olyan mélységig, mint annak idején az 1/1962. Korm. sz. rendelet. Ha a két jogszabályt összehasonlítjuk, akkor a sok kisebb eltérésen kívül az új jogszabály jelentősebb újításait a következő csoportokba sorolhatjuk:

1. Az új gazdasági irányítás rendszere által megkövetelt módosítások.
2. Az államigazgatás decentralizálásának megvalósítása a vadászati igazgatás egyes területein.
3. A mezőgazdasági termelők és a vadászatra jogosultak érdekkellentétének kiegyenlítését szolgáló rendelkezések.

Az új gazdaságirányítási elveknek megfelelően az új rendelet mellözi az éves vadgazdálkodási tervek jóváhagyását, az élővad befogás engedélyhez kötését, a vadászatra jogosult vadgazdálkodási feladatainak tételes felsorolását. A hosszúlejáratú (általában 10 éves) vadgazdálkodási tervek jóváhagyásának kötelezettségét azonban kimondja a rendelet és az éves tervkészítést is kötelezővé teszi.

Megszűnt a vadgazdálkodás hatósági irányítása (gyakorlatilag már 1967 óta). Ez nem azt jelenti, hogy a jövőben ezt a haszonbérbeadó vagy a MAVOSZ végzi, mert ezek ilyen jogkörrel eddig sem rendelkeztek. A vadgazdálkodást végző szervek és a vadásztársaságok az üzemterv és a jogszabályok keretei között önállóan folytatják a vadgazdálkodást és kezdeményezhetnek a rendelkezésükre álló eszközökkel fejlesztést.

Az államigazgatás decentralizálása érdekében a vadászterületek megállapításának és határaik kijelölésének joga a Minisztériumtól a megyei szakigazgatási szervek hatáskörébe került. Ez azt jelenti, hogy ezekben a kérdésekben első fokon az említett szervek hoznak határozatot, ami ellen fellebbezni lehet másodfokon a vadászati igazgatási hatósághoz, a MÉM-hez. Erre annál inkább is szükség van, mert a megyehatáron átnyúló vadászterületeken a szomszédos megyék között gyakran nincs egyetértés. A rendelet szerint a megyei szakigazgatási szerv adhat engedélyt vadászati idényen kívül is bizonyos vadfajok vadászatára a vadkár elhárítása érdekében. Eddig ez a jogkör is elsőfokon a Minisztériumot illette.

Eddig a vadkártérítési határozatokat a megyei szakigazgatási szerv hozta, az új rendelet ezt két lépcsővel alacsonyabb államigazgatási szerv, a községi tanács vb. hatáskörébe utalta. E jelentős változás mellett megmaradt az államigazgatási határozat ellen a bírósághoz való fordulás lehetősége, ami által a vadkártérítés ügye kártérítési perré változik. A községi tanácsok e téren való feladatát talán meg fogja könnyíteni az, hogy a vadkárbecslést nem egyeztető jellegű paritásos bizottság, hanem érdektelen szakértő végzi.

A mezőgazdasági termelők a jogi szabályozás több vonalán kerülnek kapcsolatba a vadászattal, illetve a vadászatra jogosulttal. Ide tartozik a termelőszövetkezeteknek a vadászati jog megszerzésére vonatkozó igénye, melynek most már realisabb előfeltételei vannak. A rendelet kimondja, hogy igényelheti vadásztársasága részére a vadászati jogot az a mezőgazdasági tsz, amelynek gazdálkodása alatt álló terület legalább $\frac{2}{3}$ részét teszi ki egy vadászterületnek.

A mezőgazdasági termeléssel együttjáró tevékenységek károsan érinthetik a vadállományt, a vad pedig kárt tehet a mezőgazdasági termelvényekben. Az előbbivel kapcsolatos kártérítési igényre nézve nincs jogrendszerünkben speciális szabályozás. Ilyen ügyekben a Polgári Törvénykönyvnek a kártérítésre vonatkozó rendelkezései az irányadók (a mérgező anyagok használata fokozott

veszéllyel járó tevékenység és ezért az ilyen tevékenységért a mérgező anyagok használója tárgyi alapon — vétkességére való tekintet nélkül — felelős). A vadkártérítés kérdését a tárgyalta rendeletek szabályozzák.

Abból a felismerésből kiindulva, hogy az említett károk elhárítása érdekében az érintett felek egymásra vannak utalva, a jogszabályok több kérdésben a rendezést a felek megegyezésére bízzák. Ilyenek: a mezőgazdasági termelőnek a vadovásban való tevékenysége fejében nyújtandó térítés, továbbá a vadkár elleni védekezésben a termelőnek a rendes gazdálkodás körét meghaladó tevékenységéért adott ellenszolgáltatás módjának és mértékének meghatározása, végül a várható vadkár megtérítése fejében a vadászatra jogosult által fizetendő vadkárátalány megállapítása.

Az említett három fő kérdéscsoporton kívül azonban több egyéb tekintetben is hozott az új rendelet fontos változásokat. A hosszúlejárátú vadgazdálkodási terveket nagyvadas jellegű vadászterületekre nézve az erdőrendezőiségek készítik. Ezáltal biztosítva van a vadgazdálkodásnak az erdőgazdálkodással való összehangolása.

A nagyvadas és apróvadas vadászterületek jogi megkülönböztetése megszűnt. A természeti adottságokból adódó különbségek ugyan az eddig nagyvadas területeken más gazdálkodást tesznek szükségessé mint az eddigi apróvadasokon, de ezt a különbséget a hosszúlejárátú vadgazdálkodási tervek kifejezik, az éves vadgazdálkodási terveket pedig ezeknek alapulvételével kell elkészíteni. A kétféle jellegnek megfelelő különböző rendelkezések mellőzése a vadászati jog tartalmának megváltozását vonja maga után, ami szerződés módosítási kérdéseket vethet fel mindazokon a vadászterületeken, ahol a vadászatra jogosult haszonbérleti szerződéssel kapta a vadászati jogot. A vadászati jog tartalma a volt apróvadas vadászterületeken minden nagy vad (gyakorlatilag általában a szarvas) — a jogszabályok keretei közt gyakorolható — vadászatának lehetőségével bővült, ugyanakkor vadkártérítési kötelezettséggel súlyosbodott. A törvény ugyanis azt a vadászatra jogosultat kötelezi a vadkár megtérítésére elsősorban, akinek a vadászterületén a vadkár keletkezett. Az, akinek a területéről a vad kiváltott, csak akkor kötelezhető vadkár megtérítésére, ha a területileg érintett vadászatra jogosult a károsító vad vadászatára nem jogosult. Ilyenről csak akkor lehet szó, ha a megyei szakigazgatási szerv a MEM rendeletben kapott felhatalmazás alapján a szarvas vagy a dám vadászatát megtiltja olyan vadászterületeken, ahol ezt az értékes vadállomány védelme indokolja. Elsősorban a rezervátumok (állami erdő- és vadgazdaságok) környékén elterülő, természeti viszonyait illetően apróvadas vadászterületeken lehet ez indokolt, mert ide vált ki az a vad, amelyről a rezervátum gondoskodott. Indokolt tehát ezeken a területeken a szarvas (vagy dám) vadászatának megtiltása mind a két szomszédos vadászterület vadászatra jogosultjának érdekében.

Ki kell még emelni az új jogszabálynak azokat a rendelkezéseit, amelyek a természetvédelmi érdekek fokozott érvényesülését szolgálják. Kimondja ugyanis a rendelet, hogy a kipusztulás veszélyébe került hasznos vadfajok, a tuzok császármadár és a fűrj teljes vadászati tilalom alatt állnak, továbbá, hogy az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke által védetté nyilvánított vadfaj a rendelet alkalmazása szempontjából nem tekinthető kártékónak akkor sem, ha életmódját nézve az volna is.

A vadászat gyakorlásának személyi feltételei is több vonatkozásban módosultak. Ki kell emelni ezek közül azt a rendelkezést, hogy ezentúl külföldi állampolgárok is csak vadászati engedély megszerzése esetén vadászatnak Magyarországon, még akkor is, ha bérkilövési szerződésük van a MAVAD-dal.

Ezentúl az ún. kartonos puskával is csak azok vadászhatnak, akiknek vadászjegyük, illetve vadászati engedélyük van.

A trófeabírálatra, egyes trófeáknak nemzeti értéké nyilvánításáról, a vadászatra jogosultaknak a vadegészségügy terén fennálló kötelezettségeiről, a Vadgazdálkodási Alapról szóló rendelkezések szintén módosultak.

A jogszabály-módosítás viszont nem érinti a vadászati és a vadgazdálkodási szabálysértésekről szóló rendelkezéseket, amelyeket más jogszabály (a Szabálysértési Kódex) tartalmaz.

A vadászatra, vadgazdálkodásra vonatkozó alapjogszabályoknak a fentiekben vázolt sokirányú módosítása szükségessé teszi, hogy az egyéb jogszabályokat is ezeknek, valamint az új követelményeknek megfelelően módosítsuk. Ennek során átdolgozásra került a Vadőrök Szolgálati Szabályzata, az állami szervek vadgazdálkodására vonatkozó jogi szabályozás, a vadászati jog hasznosíthatóságának feltételeit megállapító, még az OEF által kiadott utasítás és néhány egyéb jogszabály is.

A jogszabályoknak a gyakorlati életben való alkalmazása csak akkor szolgálhatja a vadászat, a vadgazdálkodás érdekeinek előmozdítását, ha azok alapos ismerete jó felkészültséggel és lelkiismeretes, odaadó munkával párosul.

Д-р Чѐре П.: НОВЫЕ БИРИДИЧЕСКИЕ ПРАВИЛА ПО ОХОТЕ И ОХОТНИЧЬЕМУ ХОЗЯЙСТВУ

Охотничье хозяйство в Венгрии регулируется постановлением правительства за 1961/62 гг. Сначала 1971 года соответственно новым соображениям основные вопросы на уровне закона, остальные приказом Министерства регулируются. Правовые нормы в основном предусмотрены в соответствии с системой нового экономического управления хозяйством, желают децентрализовать управление охотничьим хозяйством, а также на охоту стали правомочными и сельскохозяйственные производства, стараются проводить согласование противоречий.

Dr. Csőre, P.: THE NEW LEGAL ORDERS OF WILDLIFE MANAGEMENT AND HUNTING

The wildlife management was regulated in Hungary by the 1961/62 Decree. According to the new concept the basic problems have been regulated in a statutory manner, the others at a ministerial level from the beginning of 1971. The new legal rules make allowance for the new system of economic governance, intend to decentralize the management of hunting and to equalize the conflicting interests of agricultural producers and those of authorized for hunting.

A fakitermelők versenyének jelentősége

DR. SZÁSZ TIBOR

1970. szeptember 4—5—6-án a Pilisi Parkerdőgazdaság Visegrádi Erdészetében rendeztük meg a fakitermelők 7. országos bajnokságát. Az ez évi verseny különösen széles körű szakmai és társadalmi érdeklődés közepette zajlott le. Az országos bajnokságban először indultak állami gazdasági, tehát nem erdészet-hez tartozó versenyzők. Ugyancsak először mutatkoztak be a számukra rendezett külön ifjúsági bemutatón az utánpótlást képviselő szakmunkástanulók. Fokozta az érdeklődést az is, hogy az országos bajnoksághoz csatlakozva bonyolítottuk le Bulgária, Jugoszlávia és Románia részvételével azt a nemzetek közötti versenyt, amelyen a magyar színeket az országos összetett egyéni bajnokság első három helyezettje képviselte.

A versenyen elért eredményeket a kiadott buletinekből és az Erdőgazdaság és Faipar hasábjairól szakközönségünk már jól ismeri. Ezért részletekbe nem bocsátkozva csak annyit jegyzünk meg, hogy az összetett csapatbajnokságban a Balatonfelvidéki EFAG három dolgozója, *Varga Sándor*, *Kálóczy Imre* és *Varga István*, az összetett egyéni bajnokságban a Borsodi EFAG szakmunkása, *K. Szabó István* lett az első.

A fakitermelők versenyét legtöbb országban évente megrendezik. A tartalmi különbségek ellenére a cél mindenütt azonos. A sok szempont közül legkiemelkedőbbek: az erdei munka számára megbecsülés szerzése, a fiatalokban az erdei munka iránti kedv felébresztése és a jó munkafogások széles körű elterjesztése.

Közép-Európában e versenyek szervezésében Jugoszlávia mellett hazánk is fejlett szintet ért el. Ennek köszönhető az, hogy az idején jelenlevő bolgár, lengyel, román és szlovák megbízottak a jugoszláv és a magyar versenyeket szervező bizottságot kérték fel a közép-európai nemzetközi versenyszabályzat kidolgozására. E szabályzat megszületése és a versenyek szervezett nemzetközivé tétele szakmunkásaink számára nemcsak országon belül, hanem kívül is tág teret nyit szakmai tapasztalataik bővítésére, kapcsolataik szélesítésére, a magasabbrendű életet megteremtő élmények és ismeretek szerzésére. Ennek a lehetőségnek a jelentőségét a jugoszláviai versenyről visszatérve közérthetően megfogalmazta

Tóth György szakmunkás:

„Valamikor a favágás a fizikai munkák utolsói közé tartozott. Mikor favágó lettem, azt hittem, nem kerülök ki a falum határából. A jó munkám és ennek a megbecsülése hozzásegített engem is és a családomat is, hogy eljuthassunk a Balaton melletti versenyre. Az ottani jó szereplésem révén meg most olyan tájakat, magas hegyeket, tengereket, idegen ország embereit ismerhettem meg, amelyekről eddig fogalmat sem alkothattam. Csak most látszik, hogy milyen nagy dolog jó erdei szakmunkásnak lenni.”

Lássunk ezután szemelvényeket abból, hogy milyen jelentőséget tulajdonítanak e versenyeknek erdőgazdasági igazgatók, illetve fahasználati vezetők:

Adamkó József, a Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója:

„Az évenként megrendezett versenyeknek a jelentőségét és gyakorlati értékét az eddigi tapasztalataink alapján a következőkben látom:

A felkészülés, és maga a verseny nagymértékben és igen nagyszámú — nemcsak a győztes — szakmunkásunk elméleti, szakmai műveltségét, gyakorlati készségét erősíti, növeli. Fegyelmezettebbé teszi, pontosabb, jobb minőségű munkára szoktatja, megtanítja az idővel jobban gazdálkodni, kisebb erőfeszítéssel nagyobb teljesítmény elérésére ösztönzi a szakmunkásokat. Ezen túlmenően jobban megismerik a munkások gépeiket, munkaeszközeiket, egyre jobb szakemberekké válnak és nem szorulnak apró-cseprő üzemzavarok, kisebb hibák miatt szerelői beavatkozásra, mert maguk is szinte szerelővé válnak. A felkészítést segítő szakemberek is hasznos tapasztalatokra tesznek szert.

Kétségtelenül a verseny, és annak érdekében megnyilvánuló törekvés eredménye, hogy kevesebb a ferde vágáslap, pontatlan vágás, laza sarang, göcsözetlen iparifa. Mindez hozzájárul a termelékenyebb, jobb minőségű, gazdaságosabb munkavégzéshez. Hozzá tartozik az is, hogy a versenynek tekintélye van, résztvevői és különösen a házi és országos helyezettei a munkások között is elismertek, megbecsültek és nagy tekintélyük van. A szakma kiválóinak, mestereinek ismerik el, a bizalom feléjük fordul.”

Borsodi Imre, a MN Veszprémi Erdőgazdaság igazgatója:

„A verseny véleményem szerint igen jól sikerült. A versenyzők által elért eredmények élénken bizonyították a fejlődést, hiszen a múlt évi első helyezettek pontszámával ezen a versenyen csak szerény helyezéseket lehetett volna elérni. A nézők számának emelkedése, a sajtó, rádió, televízió élénk érdeklődése,

ami az országos közvélemény érdeklődésének emelkedését bizonyítja, mind azt mutatják, hogy igen helyes volt ezt a versenyt ismét megrendezni, és hogy a jövőben is meg kell majd rendezni.

Nagy jelentőségét látom még ennek a versenynek egy másik szempont miatt is. Nagy gondot jelent — és azt hiszem így vannak ezzel mások is — a fakitermelő utánpótlás biztosítása. Ezen a téren is sokat segíthet a verseny széles körű nyilvánossága. Jó alkalom ez a fakitermelő munka megismeréséhez, a munka iránt való érdeklődés felkeltéséhez, de egyáltalán ahhoz, hogy a fiatalok körében ismertté váljék, hogy ezen a területen is el lehet helyezkedni. Megváltoztatja a fakitermelőkről alkotott régi fogalmakat, megmutatja, hogy ebben a munkavégzésben is segít a gép, hogy ehhez a munkához is jól felkészült, ügyes, talpraesett fiatalokra van szükség.”

Bognár Antal, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság igazgatója:

„A kiírt versenyszámok igen mélyreható megfontolások alapján, kitűnően vannak összeállítva, az egyes versenyszámok bírálata minden körülmények között objektív és a lehető legpontosabb idő és egyéb méréseken alapszik. Mind a fűrészlánc élesítés, a motorfűrész szerelés, mind a döntés, darabolás kívánalmi mesteri szintet követelnek. Dolgozóink iparkodnak is a mester-címet elérni.

Tapasztalataink szerint a versenyen egymástól ellesett „mester”-fogásokat átadják és bemutatják egymásnak a gyakorlatban, egyes erdészeteinknél pihe-nőidőben komoly konzultációk folynak és még hosszú időn keresztül is visszatérnek beszélgetéseik során az elmúlt országos és nemzetközi versenyekre.

A versenyre kiküldött motorfűrészkezelők tekintélye a dolgozóitársaik előtt határozottan nő, a nehézkesebben dolgozó motorfűrészkesek pedig iparkodnak a jobb technológia elérésére.”

Kántor János, a Dél-Alföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója:

„A versenyre küldött szakmunkásaink életében nagy jelentőségű egy ilyen országos, illetve nemzetközi jelentőségű versenyen való részvétel és ennek kihatása szakmai nivójuk emelkedésére, ezen keresztül a többi szakmunkások fejlődésére is kihatással van. Főként a szakszerű döntésre és darabolásra — láncélesítésre, szerelésre vonatkozó ismereteik bővülnek, megtanulják ezeket gyorsan, néhány pontos mozdulattal végrehajtani, a felesleges mozzanatok kikiktatása mellett.

A fizikai versenyszámok közül a fejszével való célbavágás nemcsak bravúros sportteljesítménynek fogható fel, hanem a versenyzők kézi felkészítő munkájának, a fejszével való pontosabb göcsözésnek, hasításnak, gyorsabb gallyazásnak a lehetőségeit teremti meg.

A versenyen résztvevő szakmunkásaink megismerkednek a társerdőgazdaságok szakmunkásaival, tájékozódnak helyzetükről, problémáikról, elmondják egymásnak a fakitermelési munkák végrehajtására vonatkozó tapasztalataikat, ésszerűsítéseiket, mesterfogásaikat, így a szakmunkások tapasztalatcseréjére is alkalmat ad a verseny.”

Györke Zsombor fahasználati osztályvezető és

Kurdi Lajos fahasználati előadó, Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság:

„Gazdaságunk a jelenlegi versenyszabályzat életbelépése (1968) óta részt vett minden megrendezett fakitermelő versenyen.

Versenyzőink a 3 év alatt szakmailag rendkívül sokat fejlődtek. Bizonyítja

ezt, hogy 1968-ban csapatban III. helyezést, összetett egyéniben 9. helyezést, 1969-ben csapatban III. helyezést, összetett egyéniben 2. helyezést, míg 1970-ben csapatban I. helyezést, összetett egyéniben egy 2. és egy 7. helyezést értek el. Közben a csapat pontszáma 1462 pontról 1812 pontra, azaz 350 ponttal emelkedett.

Az országos versenyre induló „válogatott keret” összeállítását több fokozatú házi verseny előzi meg. A házi versenyben elért egy főre vetített átlag pontszámok az elmúlt három év alatt az alábbiak szerint alakultak:

1968-ban: 370 pont

1969-ben: 409 pont

1970-ben: 422 pont

Az átlagpontszámok emelkednek, következésképpen az átlagfakitermelő szakmai tudása is emelkedik. Ennek a mindennapi gyakorlati életben számotvető kedvező gazdasági kihatásai vannak.

A „gazdasági válogatott”-ba bekerülő versenyzők már a versenyek előtt is brigádjuk, sőt az egyes erdészetek köztiszteletben álló legjobb motorfűrészesei, akiket a többiek példaképnek tekintenek. Az országos versenyeken elért előkelő helyezések ezt a tekintélyt tovább fokozták, s ez a többiek munkájára is jó hatást gyakorol.”

Markovics László, a Mezőföldi Állami Erdő és Vadgazdaság igazgatója:

„Az országos verseny véleményünk szerint nemcsak műszaki vonatkozásban emeli és bővíti szakmunkásaink ismereteit, hanem nagyon komoly kihatással jelentkezik erkölcsi és munkafegyelmi tekintetben is. Itt arra gondolunk, hogy a fakitermelőinknek az országos versenyek megrendezése során szakmai önértékük és öntudatuk is megnő. Örömmel találkoznak a társerdőgazdaságok dolgozóival és komoly szakmai viták zajlanak le a szünetekben, a szálláshelyeken az ismerkedések során.

A mindennapi munkában gyümölcsöztetni tudjuk a felkészülést, a házi versenyt, az országos versenyen való részvételt műszaki téren is. Hiszen a kiírt versenyszámok műszaki követelményei szakmai-műszaki ismereteket jobban tudó és elsajátító dolgozókat kívánnak.

Fakitermelőinkre, erdőgazdasági szakmunkásainkra minden vonatkozásban kihat az országos verseny. Foglalkoznak vele és igyekeznek felzárkózni a jobbakhoz. Munkájukban minőségileg is tapasztalható a kedvező változás.”

Az országos, illetve a nemzetközi fakitermelő verseny az egész fakitermelői szakmunkának, ezen túlmenően az erdőgazdasági szakmunkásnak ad megérdemelt, elismerő rangot és megbecsülést.”

Mihályka Gyula, a Szombathelyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója:

„A fakitermelő szakmunkásainknak minden évben mintegy 60%-a érdekelt a fakitermelő versenyre való felkészülésben. Az országos versenyen a gazdaságot képviselő versenyzőkön kívül 8—10 fő szakmunkás részvételét biztosítjuk megfigyelőként.

Az idei évben 10 fő szakmunkás és 4 fő műszaki dolgozó vett részt a versenyen.

A felkészülés és fejlődés eredményét bizonyítja az a tény, hogy a visegrádi országos versenyen a csapat összpontszámában 280 pont javulást ért el, az előző évi eredményéhez viszonyítva.

Az országos versenyen a versenyeredmények, ill. helyezések mindenáron való elérését nem tartottuk elsődleges célnak, inkább arra összpontosítottuk erőn-

ket, hogy minél szélesebb körben, minél több szakmunkást vonjunk be a versenyfelkészülésbe, ezáltal tudatosítsuk a korszerű fakitermelés technológiájának előnyeit.

Mint eddig, a jövőben is a fakitermelő versennyel kapcsolatban minden támogatást meg kell adni, mert gazdálkodásunk egyik legfontosabb munkaterületének, a fakitermelésnek a továbbfejlesztése, a gépesítés arányának növelése feltétlenül megköveteli a szakmai szint emelkedését.”

Németh Vilmos, a Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatóhelyettese:

„A Somogyi Erdő-és Fafeldolgozó Gazdaságban már hagyománya van a fakitermelő szakmunkások erdészetek közötti bajnokságának. 1970-ben került negyedszer megrendezésre az erdészetek legjobb fakitermelő szakmunkásainak versenye. Ezt erőnkhez mérten igyekeztünk ünnepélyessé tenni és lehetőséget adni az olyan szakmunkások egymással való találkozására is, akik az erdészetek között folyó versenyen mint versenyzők nem szerepelnek.

A versenyen helyezést elért dolgozókat jutalmazzuk, sőt az összetett verseny egyéni győztes erdészete részére „Vándorkupát” alapítottunk, amelyet egy évig az az erdészet őriz, ahonnan a győztes versenyző kikerült.

Rendkívül fontosnak tartom mind az országos, mind a gazdasági versenyek rendezését, mert szerintem ezekkel a rendezésekkel arra a szakmára tudjuk a fiatalság figyelmét irányítani, amely az erdő- és fagazdálkodás alapját képezi, és amely elég nagy szakmunkáshiánnyal küzd.

Jelenleg — a nem kellő számú jelentkezés miatt — nagy nehézséget jelent a szakmunkástanulók beiskolázása. Reméljük, hogy a versenyek széles körű propagálása a fiatalokkal megkedvelteti e munkavégzést is és e probléma megoldásában is segítségünkre lesz.”

Németh László, a Gyulaji Állami Erdő- és Vadgazdaság igazgatója:

„Az ERTI által kidolgozott technológiák a versenykiírásokon keresztül eljutnak szinte minden egyes fakitermelő dolgozóhoz. A válogató versenyeken való jó szereplés feltétlenül ösztönzi a dolgozót a technológiák átvételére és elsajátítására, különösen olyan esetekben, ha már a helyi versenyeken is a legjobban szereplő dolgozókat anyagi elismerésben részesítik. Az országos versenyen való részvétel pedig kitüntetésként szerepel és ha azon még helyezést is sikerül elérni, dolgozóink arról éveken keresztül beszélnek, például nálunk Zám Jánosról.

A versenyzők a versenyről hazaérkezve az ott látottakat és tapasztaltakat dolgozó társaik körében megbeszélik és igyekeznek elsajátítani.

Az ügyességi versenyszámok — mint a célbavágás és a sarangolás — szinte a mindennapi gyakorlásra serkenti nemcsak a motorfűrész-kezelőket, de a felkészítőket és esetenként az ellenőrzést végző műszaki dolgozókat is. Az ebéd-szünetnek egy része célbavágással és versenysarangolással telik el: — ki tud több pontot átvágni és ki tudja a kérgezett papírfát a legtömörebben összesarangolni.”

Pataky Pál, a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója:

„Gazdaságunk területén első alkalommal 1962-ben került sor országos verseny rendezésére. Ezen a versenyen a legjobb hegyvidéki motorfűrészes munkacsoportok mérték össze erejüket: közel azonos állományviszonyok és terepadottságok között meghatározott idő alatt motorfűrészes döntés és darabolás után komplex szervezetben, közelítő kerékpárral kellett az anyagot felső rakodóra mozgatni, és felkészítés után első ízben ott kellett készletezni. A verseny alap-

vető célja e fejlettebb komplex termelési technológia bemutatása és annak bevezetése volt.

A fejlett termelési (komplex, összetett komplex) technológia elterjedése, gyakorlattá tétele után lehetőség nyílt arra, hogy a versenyeken a szakmunka egyes elemeinek a finomítása legyen a további cél. Az új versenyszabályzatban a munkacsapatok együttes munkájának értékelése helyett az egyén képességének, szaktudásának, rátermettségének értékelésére irányult a figyelem. Az új versenyforma fentiekén túl lehetővé teszi a fakitermelési munkának, mint szakmunkának a nagyközönséggel történő megismertetését. Ráirányítja a figyelmet e munka nehézségeire és szépségeire egyaránt, s ez együttesen a fakitermelési munka társadalmi megbecsülését segíti elő."

Д-р Сас Т.: ЗНАЧЕНИЕ СОРЕВНОВАНИЯ ЛЕСОЗАГОТОВИТЕЛЕЙ

Значение проведенного осенью прошлого года в Вишеграде соревнования лесозаготовителей на переносимость проявилось в многочисленных высказываниях. Оценивают высоко подготовку к соревнованию, которая безусловно благоприятно воздействовала на находящихся на отборе к соревнованию участников: расширение кругозора их, восприятие полезного опыта. Такие мероприятия вызывают у олодежи интерес к специальности, а также общественное признание специальности.

Dr. Szász, T.: THE SIGNIFICANCE OF THE NATIONAL RACE OF TIMBER FELLING WORKERS.

The significance of the last autumn timber felling worker's race is to be observed in many respects. The developing effect of the exercises and the preparations for the race during the choice of the competitors, as well as the horizon's expanding effect of the participation in the race, the exchange of experiences, the interest of the youth aroused for forestry profession by it, and finally the general public acknowledgement of the forestry profession are all very highly estimated.

Nemesített mag és egyéb szaporítóanyag termelése – FAO tanulmányút Magyarországon –

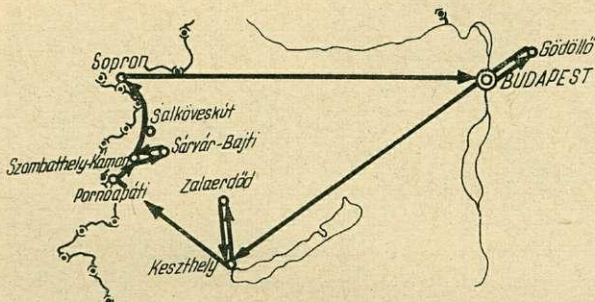
DR. SZÖNYI LÁSZLÓ

Az Egyesült Nemzetek Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezetének (FAO) Magyarország 1968 óta tagja. A fagazdaság területét érintő problémákat a FAO Magyar Nemzeti Bizottsága Erdészeti és Faipari Szakbizottsága keretében koordinálják. A Szakbizottság javaslatára a világszervezet Rómában székelő központja több éves közös programot dolgozott ki. Ezek sorában javasolta, hogy az első közös megbeszélést a *Nemesített mag és egyéb szaporítóanyag termelése* tárgy körben szervezzék meg. Elsősorban az erdeifenyő mag plantázásban való megtermeléséről, a nyár szaporítóanyag megtermeléséről volt szó, amely területeken Magyarország mind a kutatás, mind a termelés tekintetében a nemzetközi vélemény szerint is figyelemre méltó eredményeket ért el. A Szakbizottság javaslatára a FAO római központjának egyetértésével és támogatásával 1970. szeptember 6–16. között megrendezett tanulmányúton, valamint az azt követő tudományos üléseken három világrész 17 államából 60 szakértő vett részt. Képviseltette magát a FAO római központja és az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetsége (IUFRO), a fagazdasági műszaki fejlesztés két nagy világszervezete. Az előkészítést ad hoc szervező bizottság, a technikai lebonyolítást az Országos Erdészeti Egyesület, a tartalmi előkészítést az ERTI, az Erdészeti és Faipari Egyetem, a bemutatók előkészítését a program során érintett Erdő- és Vad-, illetve Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságok látták el. A program magas társadalmi szintjét jelzi, hogy a megnyitó előadások a Magyar Tudományos Akadémián hangzottak el, a zárófogadást pedig a

FAO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke, dr. Kazareczki Kálmán miniszterhelyettes adta.

A 10 napos program során a résztvevők 7 napon át bemutatókon, 3 napon át előadásokon, szakmai vitán vettek részt. A Magyar Tudományos Akadémián elhangzott 3 bevezető előadás Magyarország fagazdasága, az erdészeti nemesítés, valamint ennek oktatása helyzetét, eredményeit és terveit ismertette. Az ezt követő tanulmányúti program során a legkiemelkedőbb erdészeti nemesítési üzemi területeket tekintették meg: a Gödöllői Arborétumot, a zalaerdői gyorsan növekvő fenyő bemutató és kísérleti területet, az ERTI sárvári kísérleti állomását és a bajti csemetekertet, a kámoni arborétumot, a Szombathelyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság salköveskúti fenyőmagtermelő ültetvényét, valamint az Erdészeti és Faipari Egyetem több tanszékét és kísérleti területeit. A tanulmányút során alkalom nyílt kiemelkedő értékű magyar üdülőtájak (Bu-

A tanulmányút útvonala

dapest, Balaton) bemutatására, nemzeti kultúrkincseink ismertetésére. A 15 előadásból 6—6 foglalkozott a lombos, illetve a fenyő fajok nemesítésével, termesztésével, 3 pedig a kutatási eredmények gyakorlati bevezetésével, a termelésfejlesztési programokkal, a fajtaminósítással. Az aktív részvételt megkönnyítette, hogy a résztvevők megérkezésük alkalmával a teljes írásos anyagot megkapták.

Lehetőség nyílt széles körű tapasztalat- és véleménycserére is. A résztvevők az időt és lehetőséget ki is használták. Ennek eredményeként hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy a szaporítóanyag termelés rendezése több oldalról közelíthető meg és oldható meg. Ennek magyarázata az egyes államok eltérő természeti adottsága, gazdasági helyzete, fejlettségi foka, kutatási-fejlesztési színvonala, módszere és eredménye. Az volt a benyomásunk, hogy több *szocialista állam, köztük a témát illetően mindenekelőtt Magyarország* a legutóbbi két évtized során nemzetközi elismerést élvező különleges eredményeket, *bizonyos mértékben hegemoniát ért el*. Ez az alapja azoknak a megállapításoknak, amelyek szerint *Magyarország a néhány vezető állam között tartható számon*, amelyekben a szaporítóanyag termeléssel foglalkozó kutatás, a vonatkozó fejlesztés irányelvei a legmagasabb szintet érték el. Mindezt alapvetően meghatározta, hogy az erdők társadalmi tulajdonban vannak, a népgazdaság és az annak fejlesztését szolgáló kutatás következetes irányelvek kereteiben fejlődik.

A tanácskozás és tanulmányút résztvevői legnagyobb részben kutatók, kisebb hányadban termelési szakértők voltak. Ennek ellenére éles *gyakorlati hangvétel* volt az uralkodó, amely közgazdasági mutatókkal kifejezett választ keresett a tudományos úton megközelíthető kérdésekre. Ez a magyarázata annak,

hogy a legtöbb kérdés akörül merült fel, vajon mi a nemesítés gyakorlati célja, mi az ehhez vezető leggazdaságosabb út?

A nemesítés célja a következő állományok tulajdonságainak megjavítása. A következő állománytól elsősorban *nagyobb fatömeget* és a környezeti tényezőkkel (emberi beavatkozások, károsítók stb.) szembeni nagyobb mértékű *ellenállóképességet* kívánnak. Még néhány évvel ezelőtt az egyes beltartalmi tulajdonságok (rosthosszúság, gyantatartalom stb.) megjavítását tekintették el-érendő célnak. Ma világos, hogy a faanyag termelés körülményei lényegesen kisebb határok között módosíthatók, mint a fafeldolgozó iparé. A nemesítéstől várható eredményjavulás 10% körül mozog, akkor, amikor az ipar még azt sem tudja sok esetben megmondani, hogy bizonyos tulajdonságok (pl. rosthosszúság) megváltozása az ipari termék (pl. bizonyos minőségű papír) tulajdonságait milyen mértékben befolyásolja.

Az előadások színhelye

Az erdőt ma már mindenki egyedekre (egyes törzsekre, facsoportokra) felbontva látja és értékeli. A kiválasztás során az őshonos erdőkben gazdag (USA, Kanada) államokban egymástól esetenként 15–20 km távolságban levő fákat jelölnék ki és ezeket sokféle (Kanadában 25) tulajdonság szerint értéklik. Inkább az idősebb állományban válogatnak törzseket. A kiválasztott fát leoltják és klóngyűjteményekben őrzik meg, vizsgálják. Egyes államokban a klóngyűjteményeket *nemzeti archívumként* kezelik és állományát külföldi származású anyagokkal is gazdagítják. A munka lassú, ezért javasolják a jó egyedekből álló állományokat fenntartani (törzskönyvezett — magtermelő állományok), illetve ellenőrzött felújításukról gondoskodni.

A klónvizsgálat több évtizedet igényel és különböző fokozatokból áll. Elsősorban azt vizsgálják, milyen mértékben szaporítható a klón és vajon az utódok mennyiben örökítik a szülők tulajdonságait. Magyarország e téren érte el a legnagyobb eredményeket. Az erdeifenyő klónokat például három egymást követő — egyenként 15–50 éves — időszak folyamán értéklik. Első időszak végén a szaporíthatósági, a második végén a természettheségi, végül a harmadik időszak végén a különböző fatulajdonságokat értéklik. Minden egyes időszak végén csak azokat a klónokat vizsgálják tovább, amelyek az előzőekben vizsgált tulajdonságokat illetően megfelelőnek bizonyultak. Az eljárás hosszadal-

mas és költséges, ezért a munka kezdetekor több államban alapos *gazdasági elemzést* végeznek. A kiválogatás alkalmával értékelik a törzs tulajdonságait, becslést végeznek, vajon annak javításával, illetőleg az új állományban az ezzel rendelkező egyedek bevezetésével milyen gazdasági eredmény érhető el. Ha ez a kutatási költségeket fedezi, sőt ezen felül is hasznot biztosít, a munkát megkezdik. Egyöntetű volt a vélemény, hogy a Magyarországon alkalmazott, elsősorban maghozamot (továbbszaporíthatóságot) értékelő munka eredményesebb, a magtermesztés tervezhető.

A magtermesztés jövőjét fenyő esetén a *magtermelő plantázspan* látják. A magyar erdefenyő magtermelő ültetvény nagy és egyenletes maghozama mindenkit elismerő meglepetéssel kötött le. A magyar módszer és eredmények látán több állam revízió alá veszi programját, mások fokozott hangsúlyt kívánnak adni az üzemi plantázs létesítését megelőző alapos klónértékelésnek.

A bemutató területeken

Az üzemi magtermelő ültetvénytől megkívánják, hogy nagysága, talajának állapota, az oltványok hálózata nagyfokú gépesítést tegyen lehetővé, a begyűjtés és a feldolgozás egységeit időben, a szélsőségesen kis- és nagyhozamokra, a tárolásra egyaránt méretezeten építsék ki. A magyar magtermelő ültetvények területi megoszlását, méreteit védelmi okokból is jónak minősítették.

A *kutatás és a termelés kapcsolata* sokszor keltett kellemes meglepetést. A kísérleti és bemutató egységek területének méretei, ápoltsági foka, erdőgazdasági tájak szerinti elosztása, üzemszerű kivitele általános elismerésre találtak. Rendkívül jól esett az a figyelem, hogy a bemutató egységek legmagasabb vezetői is megjelentek az alkalmakon és a résztvevők a beszélgetések során közvetlenül kaphattak választ az eredmények bevezetését, a realizálást érintő, világszerte égető probléma magyarországi helyzetéről.

Egyöntetű vélemény volt, hogy *Magyarországon a szaporítóanyag termesztés sűrűn és igen nagy mértékben fejlesztendő*. Erdefenyő vonatkozásában pl. 1 kg magból 100 000 db csemete megnevelését, 1 ha-on 2000 (—5000) db csemete ültetését, a magyarországi telepítési-felújítási szükséglet fedezésére a jelenleg felhasznált magmennyiség 5%-át számították ki és jelölték meg korszerűként. Elmaradottságainkat a fenyőmagtermelő ültetvények mellett kialakítandó szaporítóanyag termelő egységek létesítésével, a felújítási technológia korszerűsítésével tartják lehetségesnek felszámolni.

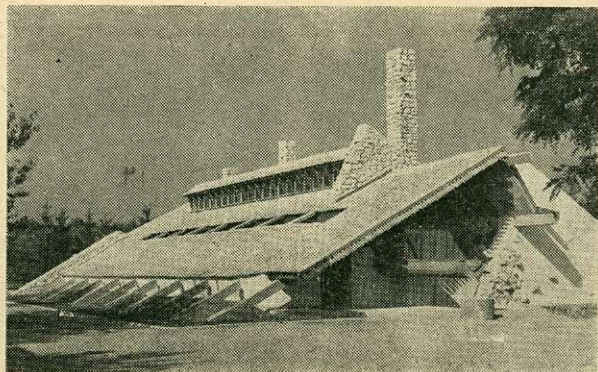
A jó termesztési tulajdonságokkal rendelkező helyi mag nagy értékét többször hangsúlyozták, ennek ellenére jelentős eredményeket várnak a száрма-

zási kísérletektől is. E téren különösen az erdefenyő vonatkozásában keresték a közismerten értékes idegen származások jelenlétét. E hiányosság pótlását a magyar erdészeti kutatás egyik nagy feladatának jelölték meg.

A *fajtaminősítés* magyarországi rendszere, helyzete a külföldi erdészek legnagyobb része számára elérhetetlen vágyálom. A világos fafajpolitika, a célkitűzés elérését könnyítő területhasznosítási technológiai rendszer, mindenekeelőtt azonban a szaporítóanyag termelési program szakmai és hatósági ellenőrzése, összpontosítása osztatlan elismerést váltott ki.

A *lombos fafajok nemesítése* terén elért eredmények különösen olyan fajok esetében váltottak ki érdeklődést, amelyekben Magyarországon haladtak legtovább. Az akác nemesítés tekintetében nemcsak a szelektált anyag fájának a köztermesztésben levőnél kétszer nagyobb értéke ragadta meg figyelmüket, hanem az is, hogy az állományok mellékterméke, a méz, értékben az évi nö-

A bajti csemetekert új dugványtárolója

vedék értékének felét éri el. A faj eredeti állományait jól ismerő amerikai szakértő érdeklődéssel figyelte a legjobb, Magyarországra került klónjaikat meghaladó tulajdonságokkal rendelkező magyar szelektált fajtákat. A bükk fenotípusok leírása, az erdők nevelésében várható szerepe ugyancsak mély benyomást keltett.

A tanulmányút a magyar erdészet legnagyobb nemzetközi eseménye volt az 1936. évi II. Erdészeti Világkongresszus óta. A résztvevők minden kérdésükre bemutató területeken szemléltetve kaphattak választ, a viták javarésze az eltérő természeti körülményekből fakadó tapasztalatokból eredt, azok mindvégig magas színvonalúak, kölcsönösen gondolatébresztők, ösztönzők voltak. A vendégek nemcsak a magyar erdészetet ismerték meg, de a tanulmányút során felfedezhették Magyarországnak azokat az értékeit is, amelyeket az idegenforgalmi propaganda nem volt képes feltárni. A magyar erdő, a magyar táj, a nagy létesítmények és a bennük élő emberek megismerése nyomán többek állapították meg, hogy először, de távolról sem utoljára jártak nálunk.

A tanulmányút különös értéke pedig az, hogy a magyar erdészet nemzetközi hírnevét, hitelét tovább erősíthettük, s alkalmas volt arra, hogy további kapcsolatok épüljenek ki a magyar erdészet szellemi kincsének gazdaságosabb gyümölcsöztetésére.

Az Erdei Termék Vállalat másfél évtizede

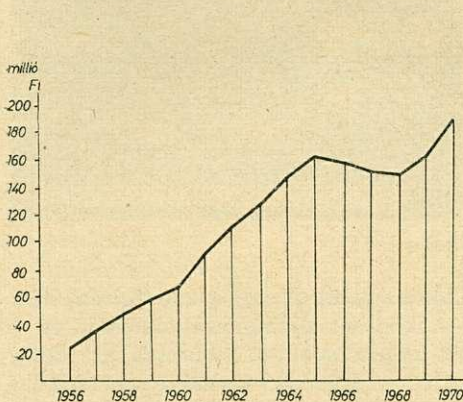
SÁGHI ISTVÁN

Negyedszázaddal ezelőtt az erdők tulajdonjogában bekövetkezett változások gyökeres változást jelentettek az erdei melléktermékek hasznosítása terén is. Az addig féltve őrzött erdei gyümölcsök, gombafélék, díszítőanyagok és megannyi más, az erdő jövedelmét emelő egyéb termék is a nép érdekeinek szolgálatába került.

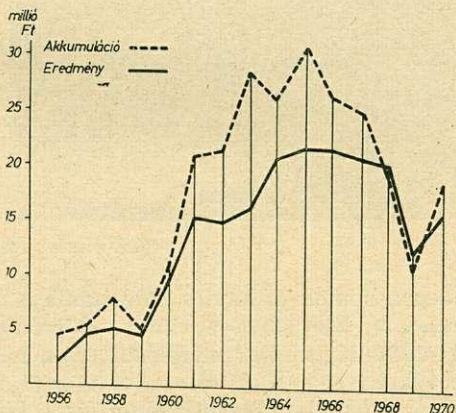
A népi tulajdonba jutott erdők kezelői a nagy átalakulás időszakában többkevesebb sikerrel tettek eleget annak a követelménynek, hogy az erdőkben folyó gazdálkodást nemcsak a fahasználat gyakorlásán keresztül kell vizsgálni, hanem összességében szükséges értékelés tárgyává tenni az erdő által nyújtott bevételi forrásokat.

Az erdőgazdaságot népgazdasági szinten irányító szervek újabb és újabb erőfeszítéseket tettek az irányban, hogy a tetemes költségeket igénylő erdőfelújítások és erdőtelepítések gazdasági ellentételeinek előteremtésében erdeinknek minél nagyobb területe és az erdőgazdálkodás minél nagyobb, minél szélesebb profilja vegyen részt, azok minél több bevételt biztosítsanak.

Ennek kapcsán egymásután találkozunk olyan intézkedésekkel, melyek a mellékhasználati tevékenység fokozását célozták.

A vállalati termelői érték változása

A vállalat eredményváltozása

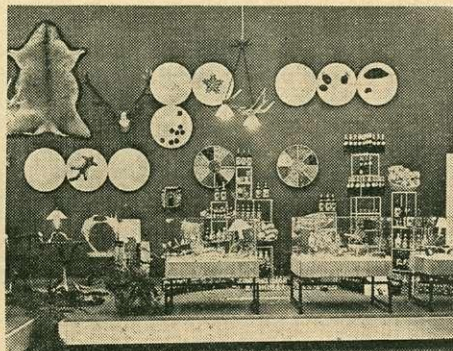
Az erdő a fatermékein kívül széles skáláját nyújtja azoknak a termékeknek, amelyeknek a feltárása, begyűjtése és feldolgozása az üzemnek bevételt, a velük foglalkozóknak becsületes megélhetést biztosít.

Ez a megállapítás azonban csak akkor érvényes, ha megfelelő szervezettel, szakmai hozzáértéssel és a piaci igények kellő ismerete alapján történik. Az 1955. év végéig a begyűjtési, feldolgozási tevékenység eléggé szétszórta történt az erdőgazdaságok szervezetén belül, és nem hozta meg a kívánt gazdasági eredményt. Ebből a felismerésből fakadóan az erdőgazdálkodás akkori vezetői egyértelműen egy olyan szerv létrehozását határozták el, amely figyelemmel az adott erdőgazdasági szervezet lehetőségeire, országosan összefogja az erdőben fellelhető melléktermékek begyűjtését, feldolgozását és értékesítését olyan nagyságrendben, ami már gazdaságos tevékenységet biztosít. Ez a szerv az Erdeitermék Vállalat.

Az Erdei Terméket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat 1956. január 1-én alakult a 176/18/1956. OEF számú alapítólevél szerint azzal a céllal, hogy az erdőgazdálkodás érdekeinek megfelelően egy kézbe fogja és fejlessze az erdei termékek hasznosítását.

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság az alapítólevelet a vállalat működése során több alkalommal módosította. Ezeknek a módosításoknak kapcsán a tevékenységi kör bővült is, szűkült is. Így 1958-ban a nádtelpek üzemeltetését vette át a vállalat, azonban csak 1965-ig látta el. 1961-ben a hazai diógömbfa felvásárlásával bízták meg, hogy lehetővé tegye a lemezipari üzemek zavartalan ellátását diórönk alapanyaggal, biztosított legyen ennek az igen fontos ipari alapanyagának a népgazdaság céljára való felhasználása és lehetőség nyíljon az import furnér alapanyag behozatalának csökkentésére. 1962-ben az erdészeti anyagellátás teljes keresztmetszetében a vállalat irányítása alá került, az akkumulátorjavító műhellyel együtt. 1964-ben a vállalat működési profiljába került a vadászok ellátását szolgáló NIMRÓD vadászbolt. Ugyanezen évben az erdészeti főjavító üzem működését is a vállalatra bízták. Ebben az évben indult

A Vállalat termékei a BNV-n

meg a homok és kavics bányászata a vállalaton belül. Az új gazdaságirányítási rendszer életbelépése előtt a vállalatok működését újlag szabályozták és a 11/1967. Korm. sz. rendelet alapján kiadott alapítólevél gyakorlatilag az addigi tevékenységet rögzítette, kivéve a főjavító és anyagellátó tevékenységet. 1969-ben ismét alapítólevél módosításra került sor, amikor is a vállalat tevékenységébe utalták a vadászati melléktermékek egy részét, az agancs és vadbőr felvásárlást és feldolgozást. Ezt követően 1970-ben belépett a kis NIMRÓD vadászbolt, a miskolci NIMRÓD üzlet. Ugyanebben az évben a vállalat profiljában egy nagy jelentőségű változás állt be, a hagyományos szörpgyártás mellett az üdítő ital gyártásra tért rá a vállalat és ennek keretében megindította a Pepsi-Cola gyártását a badacsonytomaji volt szörpüzemben. Ezen igen keresett üdítő italból az első évben mintegy hatmillió üveget gyárt a vállalat.

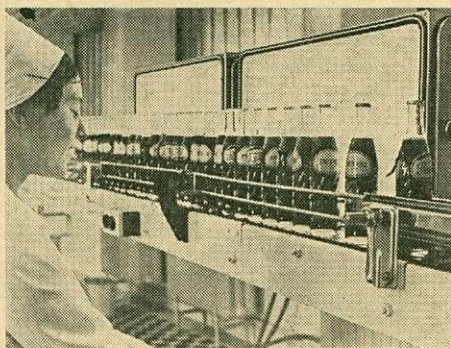
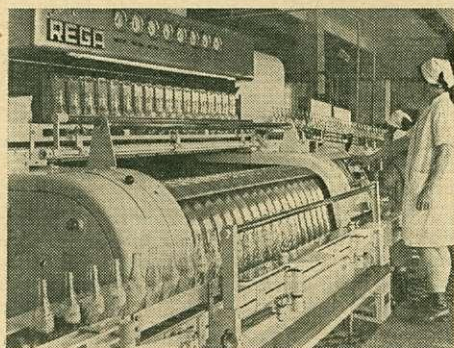
A 15 éves működés azt bizonyítja, hogy azok a vezetők, akik másfél évtizeddel ezelőtt a vállalat létrehozása mellett törtek lándzsát, helyesen látták a jövő lehetőségeit.

Az erdőgazdaságok az elmúlt másfél évtized alatt hatalmas erőfeszítéseket tettek az 1954-ben született erdőgazdálkodás-fejlesztési-koncepció megvalósítása érdekében, de kevés energiájuk maradt arra, hogy a mellékhaszonvételek szélesebb skáláját fejlesszék. Közrejátszott ebben az is, hogy egyes melléktermékek volumene helyileg, de évről évre is igen eltérő és ennek folytán ezekre

a régi tervutasításos rendszerben kötelező tervet nem tudtak készíteni. Ez természetesen még inkább fokozta az idegenkedést a melléktermék ágazattól. Az imént említett változó volumenek kiegyenlítését jelentette az Erdei Termék Vállalat életrehívása, mert tevékenységében országosan jelentek meg az egyes termékkéleségek és olyan mennyiségben, ami gazdaságossá tette az azokkal való foglalkozást mind feldolgozási, mind közvetlen értékesítési vonatkozásban.

Az eltelt 15 év alatt a vállalat hatalmas erőfeszítéseket tett szervezetének kialakítása érdekében. Minden egyes profilváltozás — ha alapvetően nem is, de részleges — szervezeti változást hozott magával, szükségszerűvé vált a belső irányítási apparátus strukturális változtatása, a külső üzemi hálózatnak a je-

A badacsonytomaí szörpüzem

lentkező új „profilhoz” való igazítása. Jelenleg az alábbi hálózattal rendelkezik a vállalat:

- 7 begyűjtési,
- 2 szörpgyártó,
- 1 Pepsi-Cola,
- 2 faipari,
- 1 gombafeldolgozó,
- 1 díszítőanyagellátó üzemvezetőség,
- 1 NIMRÓD vadászbolt.

Az üzemvezetőségek felsorolása egyben a fontossági sorrendet is képviseli a vállalati tevékenységben.

Az üzemvezetőségi hálózat biztosítja az erdei termékeknek a gyűjtőtől a felvásárlásáig az ország területén szétszórtnan működő gyűjtőállomásokon keresztül. Igen alapos és elmélyült munkát kíván annak a megszervezése, hogy mintegy 350 cikkféleséget magába foglaló begyűjtő, feldolgozó és értékesítő apparátus az erdőgazdaságokkal kölcsönös gazdasági előnyök alapján és a társadalomtulajdonvédelmi érdekek figyelembevételével működjenek együtt.

Az új gazdaságirányítási rendszer életbelépése megszüntette a vállalat monopol helyzetét egyes tevékenységi körökben és ez még inkább arra ösztönözte a vállalat kollektíváját, hogy hatékonyabb eszközökkel igyekezzen tevékenységi körét szélesíteni és eredményét növelni.

A vállalat vezetői igen fontos feladatnak tekintik a szakmailag felkészült, politikailag képzett szakemberek csatornába állítását a jövő feladatainak magasabb szintű elvégzése érdekében. Alapvetően abban az irányban kíván továbbhaladni, hogy a műszaki fejlesztés keretében megvalósítsa a vállalat területén a nehéz fizikai munka gépesítését, a feldolgozási folyamatok korszerűsítését, a termelékenység fokozását és a dolgozók szociális ellátásának javítását.

Elektronikus adatfeldolgozás az osztrák erdőgazdálkodásban

BENCZE TIBOR

Idén március 2. és május 31. között három hónapot töltöttem Ausztriában a bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíjasaként.

A három hónap folyamán a mezőgazdasági-erdészeti és kertészeti főiskola, az állami erdészeti kutatóintézet, az osztrák erdőbirtokosok erdőgazdasági hivatala, az osztrák államrendészet főigazgatósága, a gráci mezőgazdasági kamara erdőrendezési osztálya és az innsbrucki körzeti erdőfelügyelőség erdőrendezési osztálya munkájának a tanulmányozása során alkalmam volt megismerni Ausztria erdőgazdálkodási viszonyait, az erdőrendezési és nagyterületi erdőleltározási munkát, s mindezek kapcsán a munkák során alkalmazott eszközöket és módszereket.

Tapasztalataim és a látottak közül jelen cikkben az elektronikus adatfeldolgozás erdészeti alkalmazási körével, az alkalmazott adatfeldolgozó rendszerekkel és az adatfeldolgozás helyével az osztrák erdőgazdálkodásban kívánom megismertetni az olvasókat.

Ausztria erdészeti szektorában az adatfeldolgozó berendezések alkalmazása már igen korán, 1953-ban megkezdődött hagyományos lyukkártyagépek üzembeállításával. Ez nagyban az 1952—56. évi erdőállapotfelvevételnek köszönhető, ugyanis az igen nagymennyiségű adat kellő idő alatt történő feldolgozása kézi eszközökkel elképzelhetetlen lett volna. Ezért az állapotfelvevétel adatainak a kiértékelése, feldolgozása céljából üzembeállítottak egy komplett lyukkártyás adatfeldolgozó rendszert az erdészeti kutatóintézetben, amelyik IBM 421, IBM 513, IBM 614 stb. gépegységekből állt. A következő években a gépparkot fokozatosan modernizálták, míg végül 1964-ben üzembeállították a jelenleg is használatos IBM 1440-es elektronikus adatfeldolgozó rendszert. Ezt a berendezést bérleti díj ellenében üzemeltetik. (Az évi bérleti díj 1 millió schilling.)

Az állami szektort rövidesen követte a magán szektor is; először a stájerországi Mayr—Melnhof erdőgondnokság igyekezett az adatfeldolgozó berendezések előnyeit hasznosítani azzal, hogy 1959-ben üzembeállított egy, a kutatóintézethez hasonló lyukkártyás gépparkot. Az erdőgondnokság igényeit ez a géppark később már nem tudta kielégíteni s ezért 1967-ben átálltak egy IBM 360/20-as 16 K-s magtárolóval rendelkező modern elektronikus rendszerre.

Az osztrák államerdészet adatfeldolgozási munkája — modern adatfeldolgozó berendezések igénybevételével — az állami erdészeti kutatóintézetben kezdődött, ahol az első kísérleti munkát végezték.

1968-ban azonban itt is áttértek az önálló adatfeldolgozásra egy IBM 360/30-as modern elektronikus gép üzembeállításával.

Ugyancsak az erdőgazdasági és mezőgazdasági adatfeldolgozás célját szolgálja az 1969 őszén üzembehelyezett mező- és erdőgazdasági számítóközpont IBM 360/40-es adatfeldolgozó rendszere, amelyik 128 K-s magtárolóval, 2 kártyaolvasóval, 2 nyomtatóval, 6 lemez és 6 szalagtároló egységgel, IBM 1287-es optikai bizonylatolvasóval az erdészeti szektor egyik legmodernebb adatfeldolgozó rendszere Ausztriában.

A felsoroltakon kívül még néhány magán üzem is alkalmaz kisebb-nagyobb adatfeldolgozó gépparkot.

Úgy érzem, ez a felsorolás kellően érzékelteti az adatfeldolgozó rendszerek térhódítását és rohamos fejlődését Ausztria erdőgazdálkodásában, pedig egy holland vizsgálat megállapítása szerint Ausztria Európa azon országai közé tartozik, ahol a fejlődés intenzitása nem érte el az európai átlagot!

A most már ismert feldolgozó helyek azonban nem csak a saját, hanem az erdészeti kisebb intézményeinek az ilyen értelmű igényét is kielégítették, s így az adatfeldolgozás az osztrák erdőgazdálkodásban ennél jóval szélesebb körű. Elsősorban az erdészeti kutatóintézet, ma azonban már az osztrák államerdészet és a mezőgazdasági és erdészeti számítóközpont is lehetőséget biztosít arra, hogy a kisebb szervezetek, hivatalok adatfeldolgozási munkájukat itt elvégeztessék.

Ami vonatkozott az adatfeldolgozó berendezések elterjedésére, az vonatkozik a gépre átállított munkaterületekre is. Jelenleg már azt lehet mondani, hogy nincsen olyan erdőgazdasági részterület, amely legalább kísérleti formában igénybe ne vette volna az adatfeldolgozó berendezéseket. *Ma már elektronikus adatfeldolgozó berendezések alkalmazása nélkül sem az erdőrendezés, sem az erdőgazdálkodás, sem az erdészeti kutatás munkáját nem lehet elképzelni.* A megnövekedett igények kellő

formában és megfelelő időben történő kielégítése csak ezen a módon lehetséges, s ugyanakkor az elektronikus adatfeldolgozás bevezetése jelentős racionalizálási tényezője is a gazdálkodásnak.

Az alkalmazott berendezések, mind a kutatóintézet IBM 1440-es gépparkja, mind az államerdészet IBM 360/40-es adatfeldolgozó rendszere is bérleti díj ellenében üzemel, aminek amellet, hogy költsége nem elviselhetetlenül magas, és fokozatosan merül fel, az az előnye is megvan, hogy az igények növekedésével felváltható modernebb berendezésekre.

Véleményem szerint, feltétlenül ennek is része van abban, hogy kisebb szervezetek is üzemeltethetnek adatfeldolgozó berendezéseket.

Az említett előnyös tulajdonságok kihasználására jó példa az állami erdészeti kutatóintézeté, ahol a megnövekedett igények kielégítése céljából a jövő év elején a jelenlegi berendezésüket is kicserélik egy nagyobb kapacitású, IBM 1130-as gépparkra.

Amíg berendezésük kapacitásának egy részét néhány évvel ezelőtt még más szervezetek (államerdészeti főigazgatóság, gráci erdőrendezőség stb.) adatfeldolgozása céljára használták, addig ma már gyakorlatilag a teljes kapacitását a kutatóintézet saját számítási kötik le, sőt az osztrák nagyterületi erdőleltár többévi nagymennyiségű alapadatának a részletes kiértékelését, egyes nagyobb táblázatok elkészítését már a kis tárolókapacitás (16 K) nem is teszi lehetővé s ezért lényegesen nagyobb kapacitású IBM 360/40-es vagy IBM 7040-es gépparkra kell átvinni.

Egyébként a géppark kapacitásának mintegy 60%-át fordítják a nagyterületi erdőleltár feldolgozására s a maradék 40%-kal pedig a kutató intézet egyéb számítási feladatait (ottjártamkor éppen egy magassági növedékvizsgálatot) oldják meg.

Az adatfelvétel különböző felvételi bizonylatokra történik s jelenleg már alkalmaznak az úgynevezett P—A—P (Porte Panch) lyukkártyát is, ami géppel olvasható felvételi bizonylat s szűrőpróbás felvételeknél (pl. szűrőpróbás üzemtervezési munkánál) igen jó tapasztalataik vannak vele kapcsolatban.

Itt kell megjegyezni, hogy az adatfelvétel, ill. a felvételi bizonylatok kérdése hosszú idő óta foglalkoztatja az adatfeldolgozás szakembereit, s igen jelentős kutató és kísérleti munkákat végeztek és végeznek ma is annak érdekében, hogy olyan felvételi bizonylatokat alakítsanak ki, amik közbeni tevékenység (lyukasztás) nélkül, közvetlenül bevihetők az adatfeldolgozó berendezésekbe. Ezen munkálatok egyik eredménye az előbb is említett P—A—P kártya.

Igen kiterjedten alkalmazzák az elektronikus adatfeldolgozást az osztrák erdőrendezési munkában, ami egyébként nemzetközi tapasztalatok szerint legkézenfekvőbbben olyan területe az erdészetnek, amelyben a modern technika nyújtotta lehetőséget feltétlenül szükséges kihasználni, hiszen a munka során felvételre kerülő nagymennyiségű adat kellő időben és mélységben történő kiértékelését másképp megoldani gyakorlatilag nem is lehet.

Az erdőrendezési munka során, ahol az államerdészetet kivéve legnagyobb részét szűrőpróbás üzemtervezési módszert alkalmaznak, az adatok felvétele két lyukkártyára (egy próbaterületre és egy próbatörzskártyára) történik és a kiértékelést különféle adatfeldolgozó szerveknél, főként a kutatóintézetnél, vagy az Államerdészetnél végzik, de végeztek már üzemtervezési kiértékelést SIEMENS, ill. GENE-RAL ELECTRIC berendezésen is.

Nagyon tanulságos, hogy az üzemtervi táblázatok mellett az adatokból még egyéb táblázatokat is készítenek, amiket bekötte egy úgynevezett „Adatgyűjtemény” formájában az üzemtervhez csatolva bocsátanak a gazdálkodó rendelkezésére.

Ilyen mélységű kiértékelésre adatfeldolgozó berendezések alkalmazása nélkül nem lenne lehetőség. A felvett adatok között, egyébként, a nálunk is szokásosak mellett olyanok is szerepelnek, amelyek az éves tervezési feladatok megoldásában, de faipari tervezési szempontból is lényegesek. Ilyenek pl. a kitermelhető választék, a dendrológiai szempontból jelentős károsítások, a 10 évi sugárnövedék, vagy a törzsek ápolóvágási szempontból történő minősítésére szolgáló ismérvek. Ezek kiértékelését a szűrőpróbás üzemtervezés teszi lehetővé, s hazai felhasználás céljából is megfontolást érdemelnek.

Amint látható, az üzemtervezés is igen kiterjedt mértékben felhasználja az adatfeldolgozó berendezéseket, nem kevésbé jelentős azonban az adatfeldolgozási rendszer modernizálása az erdőgazdálkodás vonalán.

Azt, hogy az elektronikus adatfeldolgozás bevezetése jelentős racionalizálási tényezője is a gazdálkodásnak, jól bizonyítja az osztrák államerdészet példája, amelyek, mint már említettem, 1968 óta szintén rendelkezik saját adatfeldolgozó berendezésekkel. Adatfeldolgozási munkáit fokozatosan állítja át az elektronikus feldol-

gozásra, s ez jelenlegi feladataik megoldásában a hagyományos rendszerhez viszonyítva mintegy 25⁰/₁₀-os költségmegtakarítást jelentett.

Jelenleg az alábbi területeket vonták már be részben vagy egészben az adatfeldolgozásba:

- könyvvitel,
- bérelszámolás,
- fakitermelési nyilvántartás,
- hitelgazdálkodás,
- építőgépek és járművek költségszámítása,
- földadós számítás,
- anyagelszámolás.

Amint a felsorolásból is kitűnik, a gazdasági munka legkülönbébb szakterületei hasznosítják ma már a géppark nyújtotta előnyöket. Az említett területek közül a legjelentősebbek a könyvvitel, a bérszámfejtés (jelenleg már 5000 munkásra végzik) és anyagnyilvántartás.

Az adatfeldolgozás során igen kiterjedten alkalmazzák a lyukszalagot, de pl. a fakitermelési nyilvántartás, vagy az erdőrendezési kísérleti munkák felvétele itt is P—A—P lyukkártyára történik.

A programozás a kutatóintézetekhez hasonlóan FORTRAN-ban vagy COBOL-ban történik.

Az adatfeldolgozó berendezések a feldolgozás során előállítják az összes szükséges bizonylatot is, ami az adóhivatal, a nyugdíjintézet stb. részére szükséges.

Alkalmazzák előre nyomtatott formulárokat is, amelyeknek a kitöltését azonban teljes egészében az adatfeldolgozó berendezés végzi.

Az IBM 360/30-as géppark már nem tudja az igényeket kielégíteni s ezért vált szükségessé a kicserélése egy nagyobb kapacitású, 40-es modellre.

Azt hiszem ebből a rövid beszámolómból is világosan kitűnik, hogy az osztrák erdőgazdálkodásban a legkülönbébb szakterületeken sikeresen alkalmazzák az elektronikus adatfeldolgozást s nyugodtan leszárhathatjuk ebből azt a tanulságot, hogy a magyar erdészeti gyakorlat sem nélkülönheti a jövőben — amennyiben lépést akar tartani a fejlődéssel — a XX. század nyújtotta nagyszerű lehetőséget.

A társadalmi változások gazdaságpolitikai hatása a művelési ágak tükrében

KOZMA FERENC

Általában elmondhatjuk, hogy a művelési ágak abszolút mértéke és egymáshoz viszonyított aránya döntő és meghatározó tényező az adott ország mezőgazdaságára, iparára, azon keresztül az egész gazdaságára és közvetve döntő hatással van a lakosság életkörülményeire, életszínvonalára. Az ország művelési ágai nem mereven örökösök, hanem igen differenciált tényezők következtében változnak. Vizsgáljuk a gazdasági élet perspektívikus tervezése, értékelése szempontjából nagyon lényeges, fontos feladat. A változást legnagyobb mértékben a társadalmi változások idézik elő és határozzák meg. A változások helyes irányának, jellegének felismerése, a felismerés sebessége, ami már a közvetlen intézkedéseket váltja ki, akár forintban is kifejezhető, nem közömbös tényező.

Egy ország területének művelési ágak szerinti megoszlását annak gazdaságtörténelmi múltján kívül stabil és instabil tényezők határozzák meg. Stabil tényező az ország területének horizontális és vertikális tagozódása. Kis országok esetében csak az utóbbiról lehet szó, nagy országban (pl. Szovjetunió) horizontális kiegyenlítődésről is beszélhetünk. Ezek egyben a szintén stabil éghajlati tényezőket is meghatározzák. A stabil tényezők csak a civilizáció és a technika mai szintjén állnak fenn. Elképzelhető, sőt biztos, hogy a technika és tudomány továbbfejlődésével ezek is instabil (időjárás-megváltoztatás stb.) tényezőkké válnak. A térbelileg kétirányú (kontra) tényező nagy vegetációs hasonlóságot is

mutat. Instabil tényezők a hidrológiai és talajviszonyok. Mindkettő az adott ország műszaki fejlettségétől, gazdasági erejétől függően bizonyos keretek között megváltoztatható (Tisza II-vízlepcső, regionális talajjavítások stb.)

Az egyes országok közötti mezőgazdasági kooperáció óriási lehetőségeket rejt magában a művelési ágak totális kihasználásában, ami már az egész gazdaság szintézisében jelentkezik.

Magyarország területének művelési ágak szerinti megoszlása

Országunk területének művelési ágak szerinti megoszlása a mezőgazdaság szempontjából nagyon szerencsés. A mezőgazdasági területek arányát tekintve, Európában a mi hazánk az elsők között foglal helyet. Ez egyben magyarítja is a mezőgazdaságnak mindenkori súlyát és fontosságát Magyarországon. A művelési ágak területei követik a társadalomban bekövetkezett változásokat, egymáshoz viszonyított arányuk változik. Ez a változás természetesen csak utólag és lassú ütemben jelentkezik.

Magyarország területének művelési ágak szerinti megoszlása 1000 ha

Műv. ágak	Szántó	Rét	Szőlő	Kert	Gyüm.	Legelő	Nádas	Erdő	Kivett
1935-ben	5601,1	661,3	206,8	113,9	128,1 (1963)	983,1	32,0	1099,2	603,1
1969 V. 31-én	5053,6	409,0	233,5	146,7	160,7	874,6	32,1	1463,0	920,0

A táblázatot vizsgálva láthatjuk, hogy hazánkban közel 30 év alatt a szántóterület jelentős csökkenése következett be. Az iparilag fejlett országokban ez világszerte, amihez jelentősen hozzájárul az ipar- és városfejlesztéssel járó területelvonás. Nálunk a szántóterületek csökkenése népgazdaságunk igényeinek megfelelően legnagyobb mértékben az erdőterület növekedésének javára következett be.

Magyarország 1945-ben fejlettebb társadalmi rendszer, a szocializmus útjára lépett. Ez hosszú távon egyet jelentett a művelési ágak ösztönös érdekeknek való alávetésével, amelyet csak a szocialista társadalom valósíthat meg, ahol a földterületek magántulajdona, mint ennek a fontos célnak a legfőbb akadálya, már nem áll fenn. Az eltelt 25 év alatt népünk alkotó munkájának eredményeképpen az egész népgazdaságban nagy eredmények születtek, befejeztük a szocializmus alapjainak lerakását. Ez törvényszerűen azt jelenti, hogy gazdasági életünk struktúrája a továbblépés, a szocializmus teljes felépítésének érdekében nagy minőségi ugrás, változás előtt áll, ami a fatermelés bázisát, a művelési ágakat sem hagyja érintetlenül. Ennek értékelésében minden szakmai elfogultságot mellőzve csak ösztönös érdek vezethet bennünket.

Az élelmiszer és fagazdaságban a döntő változást a nagyüzemi termelésre való általános áttérés jelentette. Hogy mennyire helyes úton járunk, azt bizonyítja, hogy közel 600 000 ha-ral kisebb területen közös gazdaságaink — leküzdve az időnként jelentkező természeti nehézségeket — állandóan fokozni tudták termelésüket és még az átmeneti időszakban is ki tudták elégíteni népgazdaságunk belföldi és export igényeit. A fejlődésben azonban nincs megállás. A nagyüzemi termelésben rejlő összes lehetőségek kihasználásának még az elején tartunk. A nagyüzemi termelési technológia (kemizálás, szakosítás fokozása, gépi ellátottság stb.) aktív fejlesztése a termelés további növekedésére vezet.

Ennek realizálása csak a legjobb mezőgazdasági területeken hoz gyors eredményt, ezért szükségszerűen felmerül a szántóterületek felülvizsgálása, ami azt jelenti, hogy azokat a szántóterületeket, ahol mindezt realizálni nem lehet, illetve nem érdemes, ahol a mezőgazdasági termelés hosszútávon is deficités marad, más művelési ág alá kell vonni. Ezeknek a területeknek a további mezőgazdasági művelése olyan anyagi, műszaki kapacitásbeli erőket vonna el az arra érdemes területektől, amelyeket a hozott eredmény nem igazol, tehát ezeket megfelelő helyen koncentrálni az ottani termelésnövekedés felülmúlja a kieső termelési értéket. Közös gazdaságainkra teherként nehezedő rossz minőségű földterületek többsége viszont talajjavítás nélkül, esetenként minimális vízrendezéssel, alkalmas fatermesztésre és hozzájárulhat a szükségszerűen fejleszteni kívánt faiparunk nyersanyagbázisának kialakításához, növeléséhez. A változás anyagi vonatkozásai így hosszú távon az egész népgazdaság keresztmetszetében pozitívan jelentkeznek majd.

*A művelési ág változásokban rejlő további lehetőségek levezetése
Somogy megyében*

A további következtetéseket az ország egész területére való általánosítás helyett, a konkretizálás lehetőségeivel élve, a továbbiakban leszűkíttem a működési területemre, Somogy megyére, amelynek több mint egy évtizedes aktív terepi erdőrendezői pályafutásom alatt jóformán minden részét megismertem.

A művelődési ágak megoszlása Somogy megyében 1969. máj. 31-én (ha)

Szántó	Rét	Szőlő	Kert	Gyüm.	Legelő	Nádas	Erdő	Kivett
293 266	41 009	8 352	8 213	6 975	45 770	1 797	131 670	71 184

Az összes terület: 608 235 ha, az ország területének 6,54⁰/₀-a. A szántóterület-ről (növénytermesztés) az országos viszonylatban elmondottak erre a megyére is érvényesek. A mezőgazdasági művelésre nem „érdemes”, tehát erdősítésre átadható szántóterület nagysága a szántóterületnek kb. 5⁰/₀-a, tehát 14 700 ha. Az állattenyésztést közvetlenül szolgáló területek (legelő, rét) művelési ágával is érdemes foglalkozni. Mezőgazdaságunkat hosszú történelmi időszak alatt az egyéni gazdálkodás, ebből következőleg az extenzivitás, a külterjesség jellemezte. A művelési ágak megoszlását ez a forma alakította ki és az állattenyésztés számára hatalmas legelőterületeket követelt. A részben már megvalósított és az előttünk álló intenzív, belterjes állattenyésztésnek ekkora legelőterületekre nincs és nem lesz szüksége, mert a takarmányszükségletét lényegesen kisebb területen, részben ipari úton, de igen nagy hatásfokkal biztosítja. A legelőterületek egy része így nem funkcionál. Ezt igazolja az a tény, hogy a legelő egy része az elmúlt évtizedek alatt beerdősült. Erre egy példa: Darány községben 400 ha fás legelőt tartottak számon. A község geodéziai újrafelmérése után, ami egyben a művelési ágak újraértékelését is jelentette, ebből 380 ha-t reálisan erdőművelési ágba helyeztek (1. ábra). Talán kicsit szélsőséges a példa, de ha ezt a folyamatot mesterséges úton befolyásoljuk, akkor ezeken a területeken lényegesen nagyobb értékű állományokat nyerünk. Megyénkben a fentiek alapján becslésem szerint erdősítésre alkalmas a legelőterület 30⁰/₀-a, tehát 13 700 ha. Szántóvá alakítható 10⁰/₀, tehát 4577 ha. Ez csökkentené a szántóterületek elvonását 10 123 ha-ra.

1. ábra: Volt fás legelőterületek

A rét művelési ágú területek nagy része nem gépesíthető, kis hozamú. A belefektetett emberi munka nincs arányban a nyert értékkel. Súlyosítja ezt a munkaerőhiány is. Az egyéni gazdálkodás körülményei között a rét takarmányhozamára még ráfizetéssel is szükség volt, tekintve, hogy más kiegyensúlyozási lehetőséggel nem rendelkezett. A nagyüzemi gazdaságnak a csak ráfizetéssel kezelhető rétek hasznosítása nem áll érdekében és nincs is rá szüksége, tehát csak teherként nehezedik rá. A gyakorlat igazolja ezt is, mert a leírt részeken lassan természetes, főleg mÉ újulatot találunk. Fokozatosan, szinte észrevétlenül átmeneti művelési ág alakult ki rét és erdő között (2. ábra). A fás növénytársulás számára viszont ezek jó mÉ, nNy, fFú termőhelyek (3. ábra). Becslésem szerint a megyénkben ilyen a rét művelési ágú területek 25⁰/₀-a, tehát 11 080 ha.

A feltételesen levezetett és erdősítésre alkalmas területek tehát Somogy megyében:

szántóból	14 700 ha
legelőből	13 700 ha
rétből	11 080 ha
összesen:	<u>39 480 ha</u>

2. ábra: Átmeneti művelési ágak

3. ábra: Rétbe telepített nemesnyáras

Durván, csak a főfajokra becslve ennek 30⁰/₀-a (11 844 ha) mÉ, 20⁰/₀-a (7896 ha) nNy, 20⁰/₀-a (7896 ha) Ef, 10⁰/₀-a (3948 ha) fFü, 20⁰/₀-a (7896 ha) ksT, ktT telepítésre alkalmas. A sorrendet tartva a növedék öt éves korban: mÉ (I. th. o. foly. n.) 9,2 m³, nNy (I. th. o. átl. n.) 14,2 m³, Ef (II. th. o. foly. n.) 8,6 m³, fFü (I. th. o. átl. n.) 14,2 m³.

Ha a fel nem használt, folyamatosan múlt időt, mint komponenst és a progresszivitást beszámítjuk és ezért az egy évre eső növedéket 20⁰/₀-kal növeljük, egy kezdőév növekedése kerekítve lesz: mÉ: 2,2 m³, nNy: 3,4 m³, Ef: 2,1 m³, fFü: 3,4 m³, ksT: 0,4 m³. A meglévő területekkel beszorozva kapjuk a feltételezett elméleti kezdőév fafajonkénti és összes növedékét: mÉ: 26 057 m³, nNy: 26 846 m³, Ef: 16 582 m³, fFü: 13 423 m³, ksT: 3158 m³. Összesen: 86 066 m³.

Fatermesztésünk és a művelési ág változások

Az erdősítésre átvett területek tehát Somogy megyében egy elméleti kezdőévre 86 066 m³ növedéket jelentenek és, hogy a gyakorlatban ez mikor jelentkezik, az csak a realizálástól függ. Ezek a körülmények korántsem jellemzőek az ország egész területére. Somogy megye az ország területének 6,54⁰/₀-a. Országos méretekben következtetve tízszeres tényezőt vehetünk és akkor feltételezzük, hogy levezetett adatainkat az ország területének 65,4⁰/₀-ra fogadjuk el. Erdősítési területben ez 394 800 ha. Ebben az esetben országosan az alábbi elméleti kezdőév-növedéket kapjuk: mÉ: 260 570 m³, nNy: 268 460 m³, Ef: 165 820 m³, fFü: 134 230 m³ ksT: 31 580 m³. Összesen: 860 660 m³.

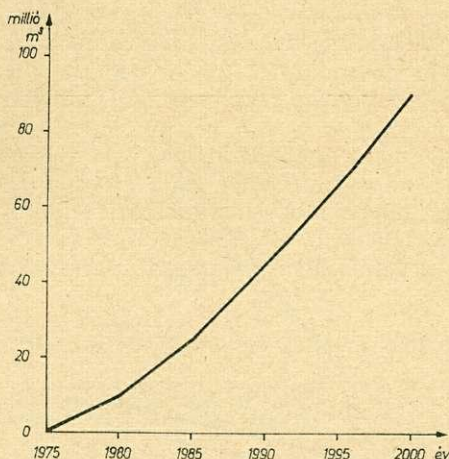
A levezetett szám egy kezdőév körülbelüli, elméleti növedékét próbálja meghatározni; ez a mennyiség egy aktív időszakon belül öt-tízszeresére növekedhet és a közben felhalmozott fatökével együtt, kb. 2000-re, faimportunk lényeges csökkenését biztosíthatja.

Következtetéseinket azonban részletesebben is kifejthetjük. Feltételezzük, hogy programunkat 1975-re általánosan befejezzük és adatsorunkat 1980-ban öt éves kezdőfatömeggel indítjuk és 2000-ben zárjuk. Korszerű agrotechnikai és termőhelyfeltérési eljárás után a 394 800 ha-on a megadott fafajsztalék arányában a mÉ, Ef, ksT-re 90⁰/₀, a nNy, fFü-re 75⁰/₀ sűrűséget veszünk II. ill. IV. th. osztályon. Az előhasználatok fatömegét egyrészt a régebbi fatermesztési táblák korrekciójának, (csak főállomány-fatömeg) tudjuk be, másrészt főleg a gyorsannövő fafajok esetében a sűrűségérték megállapításában vesszük figyelembe. A részletes számítást az egyszerűség és rövidség kedvéért nem fafajon-

ként (bár az sem okozna nehézséget), hanem összesített köbméterben a 4. ábra diagrammján ábrázolhatjuk. Ezen bármely időpontra a halmozott fatömegre is kivetíthetjük. A görbéről pedig egyszerű összehasonlítás (kivonás) után bármely szakasz korszaki vagy évi növedékét az y tengely vetületében megkaphatjuk.

4. ábra: Az új területek köbméter-diagramja 2000-ig

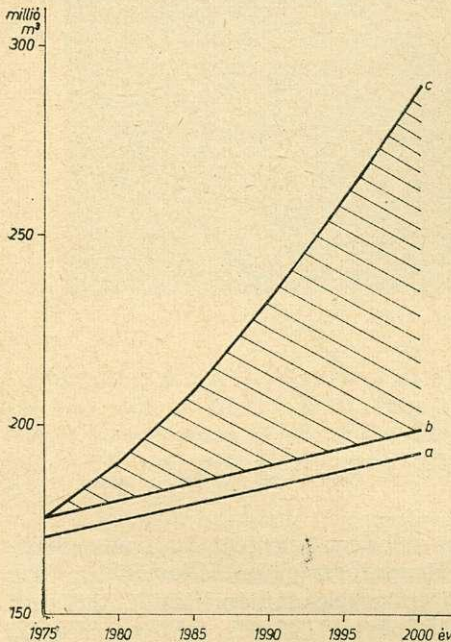

Próbáljuk meg az eddigiek analógiájára mindezt jelenlegi nyersanyagbázisunkba (azzal összevetve) beilleszteni. A *Magyarországi erdőállományok főbb adatai* című kiadvány, amely az érvényes üzemtervek alapján készült, 1963-ban élőkészletünket 164 628 346, folyónövedékünket 5 332 474 m³-ben állapítja meg. A szocialista bővített újratermelés törvényszerűségei a fatermelésre is vonatkoznak. Az egyedülállóan hosszú újratermelési folyamat, ami egy vizsgálat pillanatában adott szituáció, csak kis méretű strukturális változásokra ad lehetőséget, ezért a bővített újratermelés realizálására a többi gazdasági ágazattal szemben nagyobb erőfeszítés szükséges és csak állami szinten valósítható meg. A bővített újratermelés mértékének előre elvégzett felmérésében tehát óvatosságnak kell lennünk azért is, mert a megtermelés és kitermelés vizsgálata 30 éves távon előre tekintve nehezen közelíthető meg, s kiterjedt körülményektől függő, hullámzó képet mutat. Ezért, hogy valamilyen eredményhez juthassunk az összehasonlítási célt szolgáló, egyszerű számtani sort választunk és feltételezzük, hogy nyersanyagbázisunk és folyónövedékünk 1975-ig egyaránt évi 0,5%-kal nő. Kapunk 1975-re 170 390 340 m³ élőkészletet és 5 519 108 m³ folyónövedéket. A továbbiakban 2000-ig ötéves ciklusokban mindkét tényezőre szintén évi 0,5%-os emelkedést feltételezünk. Mindezt a gyorsan növekvő fafajok területi arányának növekedése és egyéb korszerűbb, intenzívebb fatermesztési eljárások alkalmazásának következtében, egy szocialista állam gazdaságának komplex keretében jogosan feltételezhetjük. Úgy gondoljuk, hogy az élőkészlet és a folyónövedék lineáris számsora az évi hullámzások átlagát képviseli. A meglévő és feltételezett fatermelést szolgáló területeink fatömegadatait összevonva és a 4. ábrához hasonló módon ábrázolva fatömegbázisunk megközelítő, tájékoztató jellegű prognózisát kapjuk 2000-ig (5. ábra).

Az „a”-görbe élőkészletünk, a „b”-görbe folyónövedékünk átlagos (tehát lineáris), megközelíthető alakulását, a „c”-görbe pedig az új, belépő területekkel együtt ábrázolja fatömegbázisunk várható alakulását 2000-ig. A „b” és „c”-görbe közötti vonalkázott rész ad módot arra, hogy az új területek belépésével a fatermesztés megnövekedett lehetőségeire következtessünk hazánkban. A té-

ma további vetületekre (fafajok szerinti levezetés, korosztálymegoszlás, évi ki-termelhető fatömegnövekedés alakulása, faiparfejlesztés stb.) való bontását ez a tanulmány nem vállalhatja.

5. ábra: Feltételezett összes nyersanyag-bázisunk fatömegprognózisa 2000-ig

Mindez az erdő- és fagazdaság, valamint a komplex faipar számára hosszú távon igen nagy lehetőséget ígér, hozzávetve, hogy levezetésünk inkább az alacsony határokat közelíti meg.

Az elmondottakhoz hozzátehetjük, hogy a nyert területek beerdősítése a táj-jelleg megváltozásához is vezetne és kedvezően befolyásolná hazánk egyes vidékeinek esztétikáját, kedvezően hatna ezek mikroklímájára és vízgazdálkodására, valamint a kritikus helyeken talajvédelmi célokat is megvalósíthatnánk. A helyes tervezés a vadkárok csökkentéséhez is vezethetne.

Az érintett területek jobb minőségű részei a fatermelés számára jó termőerejű talajok, ahol a gyorsannövő fafajokat rövidebb újratermelési időszakban, csökkentett vágáskorral, új módszerekkel is eredményesen kezelhetnénk, ami lépés és lehetőség lenne a fatermesztés belterjes (ültetvényes gazdálkodás) formájának megvalósítása felé.

A mezőgazdaságnak az erdő és fagazdálkodással való progresszív kapcsolata törvényszerűség. Ápolja és állandó jelleggel aktivizálja ezt a kapcsolatot az új-ratermelési időszak nagymérvű különbözősége ellenére a termőhelyi egymásrautaltság, aminek reális kiegyensúlyozása az egész népgazdaság érdekét szolgálja. Népgazdaságunk számára rendelkezésre álló területeket a maximálisan funkcionáló művelési ágakba kell helyezni és ott hasznosítani, ahol az országos érdeket, célokat figyelembe véve a legnagyobb hasznot nyerjük. Ha az erdő- és fagazdálkodásban az egész népgazdaságban betöltött szerepének, súlyának értékelésében elvontabb, de reálisabb módszereket alkalmaznánk és azt megfelelően propagálnánk is, szakterületünk a gazdasági ágak sorrendjében előkelőbb helyet foglalhatna el. Az évi teljes termelési értékhez (ami az okfejtésünk alapja) nemcsak az évi ténylegesen kitermelt fatömeg értéke, hanem az erdőművelés által

évente megtermelt minőségi össznövedék (erdőértékszámítás), valamint az erdőterületek egyéb járulékos, főleg biológiai sajátosságukból adódó, egy fejlett társadalom számára nélkülözhetetlen közvetett hatásuk értéke is hozzátartozik.

Az elmondottak népgazdaságunk fejlettségének mai szintjén csak egy lehetőséget igyekeztek több-kevesebb sikerrel feltárni. A lehetőség realizálása új öt éves tervünk keretében hatalmas, felemelő, de nem irreális feladatokat róna az egész erdész-társadalomra. Az eredmény fatermelési bázisunk jelentős kibővülését jelentené, ami a már meglévő adottságaink mellett hozzájárulna egy fejlett, korszerű faipar kialakításához. Mindez egész gazdasági életünk fejlődését, életszínvonalunk további emelkedését szolgálná.

Kétségtelen, hogy a területek termőhelyi feltárása, elbírálása, a tervezés, a kapacitás biztosítása, az adminisztrációs lebonyolítás, a nyersanyag biztosítása stb. eddig ismeretlen problémák elé állítanának bennünket, ami esetleg új, rugalmasabb és hatékonyabb módszerek, formák bevezetését is megkövetelné, de minden nagy társadalmi feladat végrehajtása a lehetőségek felismerésével kezdődik.

Козма Ф.: ДЕЙСТВИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ В ОТРАЖЕНИИ ОТРАСЛЕЙ ПРОИЗВОДСТВА.

Распределение земель некоторых государств по отраслям производства определяет направление хозяйства, уровень жизни населения. Формирование общественных отношений влияет и на отрасли производства. С 1935 года до 1969 год в Венгрии значительно уменьшилась пахотная площадь и увеличилась лесная площадь. С учётом предстоящих и уже частично произошедших изменений можно оценить то, что с изменением отрасли какое изменение в формировании базиса производства древесины произойдет к 2000 году, а также какой дополнительный прирост можно ожидать. В связи с продвижением вперед крупно-производственного сельского хозяйства этот прирост чрезвычайно важен.

Козма, F.: ECONOMIC POLITICAL IMPACT OF THE SOCIAL CHANGES REGARDING THE BRANCHES OF CULTIVATION.

The areal division of a given country according to the branches of cultivation determines its economy and the living standards of its population. The development of the social conditions influences upon the branches of cultivation as well. From 1935 to 1969 the area of plough-land was remarkably decreasing and the forested area was increasing in Hungary. Taking into account the changes ahead of us and blown over to some extent, the alteration in the development of forestry and the growth increase can be evaluated according to the change in the branches of cultivation until the year of 2000. This increase, due to the dash of large-scale farming, is extremely important.

Alföldi populétumok rovarfertőzöttsége

TÓTH JÓZSEF

A populétumok nagyjából azonos termőhelyi feltételek között, azonos módon létesített nyár faj- illetve fajtagyűjtemények, melyeket különböző szempontok szerint, állandó ellenőrzés mellett nevelünk. A rendszeres ellenőrzés és adatfelvétel segítségével végül is biztonsággal kiválaszthatók azok a fajok, illetve fajták, melyeket célszerű nagyüzemileg termesztetni. A kiválasztás azonban csak akkor hibátlan, ha a döntésnél minden olyan tényezővel számoltunk, mely az illető fajta fatermését befolyásolja. E tényezők hosszú sorában előkelő helyet foglalnak el az erdővédelmi szempontok.

1969-ben a Kecskemét melletti csalánosi és a maroslelei populétumok nyár anyagát törzsenként megvizsgáltam a célból, hogy az itt található nyár fajok, illetve fajták egészségi állapotát felmérjem, és a rovarfertőzésekkel szembeni ellenállóképességüket megállapítsam. Tudomásom szerint a két populétumban korábban, a telepítéstől kezdődően nem volt rendszeres egészségügyi adatfelvétel. Így sajnos a jelenlegi vizsgálat nem adhat teljesen hű képet, mert a fiatalkori fertőzések nem szerepelnek a kimutatásban, illetve az akkor keletkezett károk ma már nehezen ismerhetők fel. A jelenlegi felmérést ezentúl minden évben megismételjük, a két populétum egészségi állapotát rendszeresen ellenőrizzük.

A törzsenkénti vizsgálathoz az elbírálás alapján a törzs, illetve a vezérhajtás szolgált, az oldalhajtásokon található fertőzéseket nem vettem figyelembe. Az alábbi rovarkártevők fordultak elő: nagy nyárfacincér — *Saperda carcharias* L., darázslepke — *Aegeria apiformis* Clerck., tarka égerormányos — *Cryptorrhynchus lapathi* L., bögölyszitkár — *Paranthrene tabaniformis* Rott. A felsoroltak mind fában élő, xylofág kártevők, melyek a fa ipari felhasználhatóságát veszélyeztetik. Fentieken kívül feljegyeztem a mechanikai sérüléseket, fagyrepedéseket és egyéb rendellenességeket. A felmérés időpontjában lombrágó kártevőt nem találtam. Gombakártevők közül csak a *Dothichiza populea* Sacc. et Br. kártételét jegyeztem fel. Az alábbi kimutatások a két populétum egészségi állapotát tükrözik az összes biotikus fertőzések viszonyában. Tekintve, hogy egy-egy fajtából csak néhány törzs áll rendelkezésre, a kapott fertőzési százalékok csak tájékoztató jellegűek. Célszerű besorolni a fajtaikat:

erős fertőzésű	30% feletti,
közepes fertőzésű	10—30% közötti és
gyenge fertőzésű	10% alatti csoportokba.

Az 1. táblázatban csak az a 16 fajta van feltüntetve, melyek Kecskeméten és Maroslelén is károsítottak. Ezenkívül Kecskeméten további 41, Maroslelén pedig 6 fajta fertőzött. A táblázatból, és az itt fel nem tüntetett adatokból a következő érdekes összefüggések olvashatók ki:

1. A két populétum eltérő termőhelyi feltételei között nevelkedő ugyanazon fajta fertőzöttsége lényegesen elérő. Pl. a *P. canescens* x cv. *Bolleana* H 372—1 Kecskeméten teljesen egészséges, Maroslelén 40%-osan fertőzött. Hasonló a helyzet az alábbi fajtáknál is: *P. canescens* v. *P. grandidentata* H 424—6 Kecskeméten 0%, Maroslelén 50%. A *P. canescens* x cv. *Bolleana* H 372—2 Kecke-

Összes biotikus fertőzés értékei a kecskeméti és maroslelei populétumokban

1. táblázat

Sor-szám	Faj-fajta	Fertőzési %		Átlagos fertőzés %	Összes vizsgált törzs db
		Kecskemét	Maroslele		
1.	<i>P. Canescens</i> x <i>P. grandidentata</i> H 424—2	31	100	53	15
2.	<i>P. x euramericana</i> cv. I 214	49	33	41	22
3.	<i>P. alba</i> L. cv. <i>Bolleana</i> — Lajosmizse	37	20	33	18
4.	<i>P. tremula</i> x <i>P. tremuloides</i> — Svéd	38	12	31	26
5.	<i>P. x euramericana</i> cv. I 154	30	33	30	20
6.	<i>P. canescens</i> Sm. Ráckeve	23	50	27	15
7.	<i>P. canescens</i> x <i>P. grandidentata</i> H 423—1	25	11	21	28
8.	<i>P. canescens</i> x <i>P. grandidentata</i> H 424—1	20	25	21	14
9.	<i>P. canescens</i> x cv. <i>Bolleana</i> H 372—7	18	22	16	25
10.	<i>P. x euramericana</i> cv. <i>robusta</i>	20	10	15	20
11.	<i>P. canescens</i> Sm. — Keskenyi	10	25	14	14
12.	<i>P. alba</i> L. — Kunpeszér	15	10	13	23
13.	<i>P. canescens</i> x <i>P. alba</i> H 441—8	7	33	12	17
14.	<i>P. x euramericana</i> cv. <i>gelrica</i>	11	20	11	19
15.	<i>P. alba</i> x <i>P. grandidentata</i> H 422—6	6	12	11	38
16.	<i>P. alba</i> x cv. <i>Bolleana</i> H 427—3	3	11	5	38

méten 0%, Maroslelén 50%. Természetesen fordított esetek is előfordulnak. Kecskeméten a *P. nigra cv. thevestina* 52%-osan fertőzött, Maroslelén egészséges.

Fentiek és a továbbiakban felsorolandó megállapítások okainak vizsgálatakor nem lehet figyelmen kívül hagyni a termőhelyi jellemzőket. Kecskeméten a terület nagyrésze mélyfekvésű réti talaj, mely a felszínig nedves, vagy állandó talajvízhatás alatt áll. (Babos-féle kategória szerint). Kisebb részben gyengén humuszos homok található, időszakos talajvízhatással, vagy talajvízhatástól függetlenül.

Maroslelén mélyfekvésű karbonátos nyers öntéstalajra telepítették a populétumot. Egy méter mélyen hajdani réti talaj „A” szintje található. E réteg tömött, a gyökerek nehezebben járnak át.

Ugyanazon fajta eltérő viselkedése a két populétumban több tényező összhatásának redménye. A talaj és a termőhely egyéb tényezői különbözőek, ezért különböző mértékű ellenállóképességet tanúsíthat a szóbanforgó fajta. A magasabb páratartalom, más hőmérsékleti viszonyok stb. ezenkívül a rovarokra is nagy hatással vannak, és a két terület átlagos fertőzöttsége is eltérő. Az egyes kártevők elterjedésének, populációsűrűségének mértéke nagyon különböző.

2. Az olasznyár (*P. x euramericana cv. I 214*) Kecskeméten és Maroslelén is sajnos igen előkelő helyet foglal el a táblázaton: 49 és 33%. Javul ez az arány, amennyiben a *P. x euramericana cv. Sacrau 79* fajta azonos az olasznyárral. Így az olasznyár átlagosan 23%-ban fertőzött. A szóbanforgó fajta nagyobb fogékonysága valószínűleg a növényi építőanyagok eltérő összetételével magyarázható. Táplálékválasztási kísérleteimben hasonló eredményre jutottam. (Tóth: Nyárfa, gyapjaspille nevelési kísérlet tanulságai. AZ ERDŐ 1969. február, XVII. évf. 2. szám.)

3. Az óriásnyár átlagos fertőzöttsége Kecskeméten 20%, Maroslelén 10%; lényegesen ellenállóbbnak mutatkozik mint az olasznyár.

4. A *P. deltoides (angulata) x cv. italica* H 381—2 és H 381—4 fajták Maroslelén teljesen egészségesek, és Kecskeméten is csak közepesen fertőzöttek (15 százalék). E fajta minden bizonnyal rezisztens a xylofág rovarkártevőkkel szemben, ezért telepítése növényegészségügyi szempontból javasolható.

5. A két populétum egészségi állapotáról elmondható, hogy a kecskeméti lényegesen rosszabb a maroslelelinél. Utóbbi területen csak 22, Kecskeméten viszont 57 fajtát ért kisebb-nagyobb károsodás. A populétumokban folyó rendszeres karbantartási munkálatok következtében nincs mód arra, hogy az egyes kártevők által teljesen elpusztított egyedeket is bevonjuk az értékelésbe. Az erősen betegeskedő, vagy már elpusztult egyedeket ugyanis eltávolítják a területről, így nem állapítható meg visszamenőleg a pusztulás elsődleges oka. Tekintve azonban, hogy a jövőben rendszeres egészségügyi felügyeletet tervezzük, ilyenirányú adatokkal is rendelkezni fogunk.

A 2. táblázat a károsítók összesített adatait tartalmazza.

A kecskeméti és maroslelei populétumok fertőzöttsége kártevőkre bontva

2. táblázat

Hely	Összes vizsgált fa		Értékelhető fa		Saperda carcharias		Aegeria apiformis		Cryptorrhynchus lapathi		Parantherea tabaniformis		Nyárkéregfekély		Összesen	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Kecskemét ...	932		903		17	1,88	74	8,19	22	2,34	52	5,75	14	1,55	179	19,82
Maroslele	490		440		1	0,22	2	0,45	6	1,36	11	2,50	18	4,09	47	10,68

Megfigyelhető, hogy a kecskeméti termőhely sokkal inkább kedvez a rovar-kártevőknek, viszont a gombafertőzés (*Dothichiza populae*) Maroslelén több mint kétszeres. Ez valószínűleg a levegő lényegesen magasabb relatív páratartalmával magyarázható. A homoki, száraz termőhelyeken elsősorban rovar-kártevők, a nedvesebb helyeken pedig a gombák támadása várható.

1. ábra. Nagy nyárfacincér és darázsllepke rágcsáléka

2. ábra Olajfestéssel megjelölt nyárkéreg

A populétumok nevelése, ellenőrzése során sajnos sok olyan hibát elkövetünk, melyek nagyon erősen befolyásolják azok egészségi állapotát. Itt elsősorban az ápolások alkalmával történő mechanikai sérülésekre gondolok, hiszen ezek a sérülések mint fertőzési kapuk szolgálnak. A fák folyamatos megfigyelése érdekében végzett beazonosítást sem árt kellő óvatossággal végezni. A törzsek sorszámait és a mellmagassági átmérő mérésének pontos helyét csak idősebb, már elparásodott kéregre fessük rá. Megfigyeléseim szerint a még élő kéreg megfestése súlyos sebzéseket okozhat. A sebzés, illetve megfestés helyén a kéreg elhal, száradásnak indul, nem tart lépést a törzs vastagodásával és számos kártevőnek nyit kaput.

Maroslelén a már idős állomány minden sorközébe 2 sor fiatal nyárfát ültettek. Feltehetőleg a terület jobb kihasználása volt a cél, az eredmény azonban egészen mást mutat: már a telepítés évében sok hiány, derékba törött

fácska látható, a megmaradtak pedig olyan erősen fertőzöttek, hogy hamarosan ezek is hasonló sorsra jutnak. A kis nyárfacincér (*Saperda populnea*) fertőzés — szűrőpróba felmérés alapján — 50%-os volt. Természetesen a fajra jellemzően egy fácskán több (3—8) álca is rág. A kártétel akkor is bekövetkezett volna, ha nem alátelítéstről van szó. A fertőzés mértéke azonban minden bizonnyal kisebb lenne, mert a fiatal fáknak nem kellene megbirkózniuk az idős állomány konkurrenciájával, és erejüket teljes egészében a rovarfertőzés leküzdésére fordíthatnák. S ha ekkor még vegyszeres kezeléssel is védnénk, biztosan szép állományunk lenne. A kis nyárfacincér elleni vegyszeres védekezés dr. Szontagh Pál kutatásai alapján sikerrel végezhető, költség- és időszükséglete nagyüzemi méretekben sem okoz gondot.

Tom K.: ЗАРАЖЕННОСТЬ НАСЕКОМЫМИ ПОПУЛЕТУМОВ БОЛЬШОЙ ВЕНГЕРСКОЙ НИЗМЕННОСТИ.

Результаты проверки состояния двух популетумов Большой венгерской низменности показывает таблица 1. Здесь можно увидеть процент зараженности некоторых тополей в Кечкеметском и Марошлелейском питомниках, а в таблице 2. показан размер наличия отдельных вредителей в питомниках.

Tóth, J.: INSECT INFECTEDNESS OF POPULETUMS IN THE GREAT HUNGARIAN PLAIN.

The results of the sanitary revision of two populets in the Great Hungarian Plain in 1969 are shown by Table 1, in which we can see the contamination percent of certain poplar varieties in the nurseries of Kecskemét and Maroslele. The incidence rate due to certain pests in different nurseries is shown by Table 2.

Fűrészáru-termelés lineáris programozása

ZOLLER VILMOS

A termelés koncentrációja egyre inkább lehetőséget nyújt arra, hogy termelői szinten is tudományos módszereket alkalmazzunk a termelés megtervezésében és irányításában annak érdekében, hogy maximális gazdasági hatékonyságot érhesünk el.

A fűrésziparban meghonosult gyártás már rendelkezik azokkal az előfeltételekkel, hogy a matematikai módszereket alkalmazza a termelés irányításában. Sajnos a lehetőségekkel még nem élünk, holott célszerű lenne tudományos alapon szabályozni a termékválaszték gyártását úgy, hogy az optimálisan biztosítsa a szükséglet kielégítését, s egyúttal a minimális faanyag-felhasználást is szem előtt tartsa.

A fűrészipari gyakorlat a kívánt választékú fűrészárukat olyan nyersanyagból gyártja le, amelynek méretei jellemzői általában adottak. A termelés jelenlegi jellemzője az, hogy maximális anyagkihozatalra törekszünk. A fogyasztó (felhasználó) által igényelt méretű fűrészáru mellett azonban szükségszerűen termelődik olyan fűrészáru, amely csak később talál piacra. Ez a maximális kihozatal gazdasági hatását leronthatja, mivel a nagy árukészlet tetemes forgóeszköz-lekötésre vezet. Hogy ezt elkerüljük, nagyon sok esetben a felhasználók igényeit nem az általuk kívánt méretben elégítjük ki, ami a felhasználók és a népgazdaság részére nem csak anyagi veszteséget okoz, hanem a továbbfeldolgozás során több élő és holt munka ráfordítást is igényel. Minél nagyobb az igényelt fűrészáruválasztékok termelésére rendelkezésre álló nyersanyag viszonylagos méretei alkalmatlansága, annál nagyobb az ellentmondás a maximá-

lis kihasználás és a szükséglet adott időben való kielégítése között. A cél: ezt az ellentmondást úgy korlátozni, hogy hatása minimális legyen.

Ennek útja, hogy pontos módszerrel nyomon kövessük a fűrészüzemi termelés alapvető követelményeinek teljesítését, vagyis a felhasználók igényeinek maximális kielégítését minimális nyersanyagfelhasználással, valamint a nem igényelt fűrészáru-választék volumenének a minimumra csökkentését. Felállítani olyan modellt, amely a termelési folyamat irányításának optimumaként a fenti feltételeket teljesíti.

A bevezetőben kitűzött célokat a termelésnek lineáris programozása útján érhetjük el. Ezt a gyakorlatban negyedéves időszakokra bontva célszerű elvégezni a rendelkezésre álló rönkmennyiség pontos számbavehetősége miatt.

A fűrészáru termelés lineáris programozásának módját — külön elméleti indoklás és levezetés nélkül — a következőkben ismertetjük.

A számítás elvégzésének menete:

1. Meg kell határozni a rendelkezésre álló alapanyag vastagsági csoportonkénti mennyiségét (pl. 18—19 cm, 20—24 cm stb.). A számítás eredményét jelentősen javítja, ha az egyes csoportokba a minőségi kategóriát, sőt egyéb speciális követelményt is beépítünk.

2. Meghatározzuk a fűrészáru iránti vastagságonkénti igényt. (A fűrészáru vastagságát a szükséges nedvességi túlmérettel és tényleges résbőségggel növelni kell, hogy a Feldman-Sapiro által kidolgozott pengebeosztási módszert alkalmazni tudjuk.)

3. Az 1. pontban meghatározott csoportokhoz összeállítjuk a Feldman-Sapiro módszer alapján a lehetséges és számbajöhető pengebeosztást. (Természetesen egy-egy csoporthoz több pengebeosztást célszerű összeállítani, csupán arra kell ügyelni, hogy a két szélső penge távolsága a rönkméret függvényében változó maximális, lehetséges távolságot ne haladja meg.)

4. Az 1. pontban meghatározott csoportokban szereplő rönkmennyiséget nem léphetjük túl. Ezt legcélszerűbb arányban kifejezni. (Tetszés szerinti vastagsági csoporthoz viszonyítjuk külön-külön az egyes csoportok mennyiségét.)

5. Meghatározzuk az egyes vastagsági csoportokban — fűrészáru vastagságonként — az elérhető kizozatali százalékot és a vastagsági csoport teljes kizozatali százalékát. Célszerű táblázatot összeállítani, mely az 1 m³ rönkből az egyes pengebeosztások alapján termelhető, meghatározott vastagságú fűrészárúként tartalmazza a termelhető mennyiséget.

(Annyi ilyen egyenlőtlenséget kapunk, ahány fűrészáru vastagság van.)

6. A célfüggvény meghatározása:

Miután egyenlőtlenségek formájában minden felvételt leírtunk, feladatunk megtalálni azt a megoldást, amelyben az adott vastagságú fűrészrönk arányok betartása szerinti felhasználás a kívánt fűrészáru választékok letermeléséhez a minimális lesz, s ugyanakkor a fűrészárut a kívánt választékban termeljük le.

A célkitűzés „Z” függvényvel fejezhető ki

$$Z = x_1 + x_2 + x_3 \dots + x_{25} \rightarrow \min.$$

Az elvégzendő munka olyan nem negatív $x_1, x_2, x_3 \dots x_{25}$ meghatározása, melyek kielégítik a fent megadott egyenlőtlenségeket és ugyanakkor Z eléri a minimális értéket.

Az egyenlőtlenések mesterséges változók közbeiktatása útján egyenlőségeké alakíthatók át, s így a probléma megoldása szimplex módszer segítségével is lehetségessé válik.

A szimplex módszer ismertetésére itt nem térünk ki, mert gyakorlatilag csak akkor van a termelés programozásának jelentősége, ha a számítást elektronikus számológépen végezzük el, s ez a jelen esetben a szimplex módszer gépesítésének elve alapján működik.

7. A modell megszerkesztése:

A modell megszerkesztése számítást nem igényel, csupán egy táblázatot kell az eddigi adatok alapján kitölteni. A modell megszerkesztéséhez néhány szabály ismerete szükséges, mely egyrészt a további számításokat könnyíti meg, másrészt lehetőséget ad a számítás módjának és számszerű hibájának ellenőrzésére.

A táblázat abszcisszáján a vastagsági csoportokat, az ordinátáján a felteteleket tüntetjük fel.

A feltételek $U_1 U_2 \dots U_n$ és $u_1 u_2 \dots u_n$. Ezeket egymás alá írjuk. A megfelelő U és x rubrikába (—1) az n és x rubrikába megfelelő pengebeosztás szerinti, 1 m^3 rönkből elérhető kihozatal kerül. Az utolsó sorba a célfüggvény kerül, s ide minden rubrikába (—1)-et kell írni.

8. Az adatok elektronikus feldolgozása meghatározza, hogy a különböző csoportú rönkökből az egyes pengebeosztások szerint hány m^3 -t kell feldolgozni. A pengebeosztás és a rönkvastagság, ill. mennyiség alapján a várható kihozatali százalék kiszámítható.

9. A számított adatok kiértékelése.

A számítás eredménye az, hogy ha az egyes fűrészáru vastagságokat mind legalább teljesíteni akarjuk, egyes méreteket túl kell teljesíteni. Ezért a termelés programozásánál vagy

— bizonyos vastagságú fűrészáru termelését túl kell teljesíteni, vagy

— bizonyos vastagságú fűrészáru termelésében az optimálishoz képest lemaradást kell beütemezni, vagy

— a pengebeosztást úgy kell változtatni, hogy az inkurrens, vagy túl teljesítésben jelentkező méreteket csökkenteni kell; ez új számolást igényel, s valamivel gyengébb kihozatalra vezet, de biztosítja az igények maradéktalan kielégítését.

Золлер В.: ЛИНЕЙНОЕ ПРОГРАММИРОВАНИЕ ПРОИЗВОДСТВА ПИЛОВОЧНОГО МАТЕРИАЛА

В случае промышленного производства пиловочного материала из круглого леса, возможность наилучшего использования материала может обеспечивать производство пиломатериала разной толщины. Линейное программирование и способ его компьютера дает возможность к тому, чтобы с относительно меньшим подсчетом наряду с полной точностью выбрать те поставки пилы, при которых выход при удовлетворении требований может быть максимальным. Размеры находящегося в распоряжении основного материала, а также знание требований потребителей уже сами по себе дают возможность планирования на указанный производством период (например, квартал).

Zoller, V.: LINEAR PROGRAMING OF SAWNWOOD PRODUCTION

The best possible yield of sawnwood production could be reached at, when producing several thicknesses of sawnwood. Linear programing and its computerized method permits to select with relatively not much calculation but with a perfect security those distribution of sawing blades, by which the demand by assortments could be met with the maximum rate of yield. When the sizes of the the raw material to be processed and the assortments needed are know, it is possible to prepare an optimal plan for directing the production in a given period.

Az új román erdőrendezési utasítás

Romániában az első erdőrendezési utasítást 1948-ban adták ki. Ennek alapján 1948 és 1956 között az ország összes erdőterületét egységesen üzemtervezték, 1957 és 1968 között az üzemterveket felújították, illetve az erdővagyon újból üzemterveztek. Időközben az erdőrendezési utasítást 1949-ben, 1951-ben, 1953-ban és 1959-ben módosították.

Most a harmadik üzemtervezési ciklus kezdetén új, korszerűbb erdőrendezési utasítást adtak ki. Ennek anyaga — hasonlóan az 1953-as és 1959-eshez — az Erdészeti Kutató Intézet speciális feladatát képezte. Az anyag összeállításában részt vettek még a Minisztérium Erdőrendezési Főosztálya, az Erdészeti Tervező Intézet és az oktatási intézmények szakemberei is. Az alapelvek kidolgozásába a Tudományos Akadémiát is bevonták.

Ami az új erdőrendezési utasítást illeti, az előbbiektől és a mienktől bizonyos vonatkozásban alapvetően eltér. Eddig a hozadék megállapítását részben az üzemtervi időszakban egy évre eső hozami terület segítségével, szálerdők esetében pedig a különféle módszerekkel kiszámított vágásérett faállomány figyelembevételével állapították meg. Most ehelyett áttérnek a hozadékra az egész erdővagyon növedéke alapján való kiszámítására, figyelembevéve, hogy a vágásérett állományokban a felújítás milyen sürgős. A szálerdőkben a hozadék megállapítását differenciáltan végzik az állományok jelenlegi szerkezetének figyelembevételével, amelyben bizonyos korrekciókat alkalmaznak, míg a sarjerdő üzemmódban kezelt állományokban az eljárást változatlanul hagyják. A sarjerdőknek szálerdőkkel való átalakításában egyszerűsítéseket hajtottak végre, amennyiben rontott erdők átalakítása esetében a korosztályviszonyokat, a vágásérettséget veszik figyelembe.

Különös figyelmet fordítanak a különleges rendeltetésű állományok üzemtervezésére. Ebbe a kategóriába a jóléti, vadászati, vízgazdálkodási és tudományos célra kijelölt erdőket, valamint azokat az állományokat sorolják, amelyekben különösen értékes választékokat kívánnak termelni. Nagy figyelmet szentelnek továbbá az erdei melléktermékek termelésének, ahová a vadat, halat, az erdei gyümölcsöket és magvakat, a gombát, gyantát és dísznövényeket sorolják.

Az új utasítás szerint az eddiginél nagyobb figyelmet kell fordítani a természeti tényezők tanulmányozására. Most első alkalommal adnak a gazdálkodó szervek számára egységes rendszerbe foglalt termőhelytípusokat, bevezették az üzemtervi adatok kódolását, ami lehetővé teszi a feldolgozás automatizálását.

Annak érdekében, hogy az üzemtervi előírások végrehajtásának gyakorlati kihatásait időben követni tudják, nagy gondot fordítanak arra, hogy az üzemterveket lehetőleg mindenütt ugyanazokra a területi egységekre készítsék el, amelyekre a megelőző két ciklusban. Ezt az elvet az erdőrésztől az erdészetig betartják. (A román erdőrendezési utasításnak ez az egyik legfigyelemreméltóbb része.) Arra is gondoltak, hogy a terminológiában — éppen az előbbi elv betartása végett — minél kevesebb változtatást eszközöljenek. Azonkívül, hogy az üzemtervet a gazdálkodó szervek részére készítik, mint a gazdálkodás vezérfonalát, egyben olyan adatok tárának is tekintik, amely alapul szolgál az erdőfeltárás és a szállítóberendezések nagyvonalú terveinek az elkészítéséhez, különféle műszaki-gazdaságossági számítások, erdészeti építkezések terveinek összeállításához. Végül egy fejezetben arra is gondoltak, hogy az üzemterv alkalmassá váljék az erdőgazdálkodás hatékonyságának megállapítására, illetve mérésére.

Az utasítás a mi erdőrendezési utasításunkhoz hasonló formában 112 oldalon jelent meg és 20 fejezetet tartalmaz. Különös figyelmet érdemel a második fejezet, amelyben kimondják, hogy az üzemterveket erdészetenként — azon belül termelési egységenként és üzemosztályonként — készítik. A tag- és erdőrésztlet beosztás hasonló a mienkhez. Az erdészetek erdőterületét síkvidéken 3000—6000, dombvidéken 6000—12 000, hegyvidéken pedig 9000—18 000 hektár között állapították meg. Itt meg kell jegyezni, hogy Romániában minden erdő állami és az üzemterveket eddig is erdészetenként készítették. Nagyon figyelemre méltó, a mienktől eltérő módszer az erdészetben belüli termelési egységek kialakítása. A termelési egységek területét nagyon rugalmasan alakítják ki, amennyiben az utasítás szerint ezek területe 600—6000 hektárig terjedhet. Ez erdészetben belül egy olyan különálló területi egység, amelyen belül külön hozadékszabályozást végeznek. Határait úgy kell kialakítani,

hogy az az erdészet belső szervezeti egységeinek határaival (erdészkerület, pagony) egybeessen. Ez azt jelenti, hogy egy ilyen termelési egység több erdészkerületet foglal magában.

A termelési egységeken belül további alegységek kialakítására van lehetőség, amelyeket üzemosztálynak nevezhetünk. Ezeket aszerint alakítják ki, hogy a terület mennyiben szolgál fatermelés, ill. védelmet. Ha ezek kialakítására sor kerül, az elsődleges célon kívül figyelemmel kell lenni az állományok összetételére, a termőhelyi tényezőkre, az üzemmódra, a vágásfordulóra, a különlegesen értékes választékok termelésére (pl. hangszerfa, lemezipari rönk) stb. Az üzemosztályok területére vonatkozólag csak irányszámokat adnak, amennyiben azok minimális területét 100—300 hektárban állapították meg. Az üzemosztályok kialakításának szükségességét az előzetes jegyzőkönyvek letárgyalása során állapítják meg.

A geodéziai munkát, az erdőleírást és a fatömegfelvételt illetően a mi rendszerünkhez képest lényeges változás nincs. Külön fejezetben szabályozták a rendes szálerdőben, a szálalóerdőben és a sarjerdőben való gazdálkodást. Egy fejezetet szenteltek a rotott erdők átalakításának, a különleges rendeltetésű állományokban való gazdálkodás szabályozásának, az erdei melléktermékeknek, a szállítóberendezéseknek és egyéb erdészeti építmények tervezésének és a fahasználatnak. A fahasználati fejezetben belül megadják az állományok technológiai típusait és a kitermelt fatömeg összegyűjtésének szervezési tervét. Egy fejezetben a gazdálkodás hatékonyságát regisztrálják, illetve mérik, majd szabályozzák az üzemterv összeállítását. A 16. fejezetben röviden kitérnek az üzemtervi revíziókra, a következőben pedig a felügyeletre és a rendezési munkák átvételére. Végül szabályozzák az üzemterv jóváhagyásának és nyilvántartásának módját, valamint azt, hogy az üzemtervkészítéssel kapcsolatban az erdészetnek milyen feladatai vannak.

Az utasításból — összegezőképpen — megállapítható, hogy a gépi adatfeldolgozás, valamint a fotogrammetria alkalmazása terén a románok kb. azon a szinten állanak, mint a mi hazai erdőrendezésünk. Nagy vívmánya azonban a román erdőrendezésnek, hogy immár a harmadik üzemtervi ciklust kezdik el és a legfontosabb alapelvek a harmadik cikluson belül nem változtak. Igaz, hogy a birtokviszonyok vonatkozásában velünk szemben előnyös helyzetben vannak, de az erdészetenkénti üzemtervezés akkor is nagy vívmánynak számít. Figyelemreméltó továbbá, hogy a kialakított egységek (erdészet termelési egység, üzemosztály, tag, erdőrésztlet) határait, illetve területeit csak a legszükségesebb esetekben változtatják meg, ami módot ad a gazdálkodás során az összehasonlításra, a gazdálkodás értékelésére, a bírálatra, és a jövőre vonatkozó következtetések levonására. Ilyen vonatkozásban a román erdőrendezést több szempontból példaképként tekinthetjük. A románok viszont az üzemterv szerinti gazdálkodás ellenőrzése (erdőfelügyelet) vonatkozásában vehetnének rólunk példát. Véleményem szerint a román üzemtervek egységesebbek, gazdagabbak, az országos vezetés és a gazdálkodás számára komplexebb szemlélettel készülnek, mint a mieink, viszont az üzemtervi előírások végrehajtására jóval kevesebb gondot fordítanak, mint nálunk.

Rakonczay Zoltán

Erdőgazdasági gépgyártás a KGST országokban

A KGST országok együttműködése az erdőgazdasági munkák gépesítésében — eléggé széles körű. Így a Mezőgazdasági Állandó Bizottság keretei között dolgozták ki az erdészeti munkák nemzetközi géprendszerét (az erdőfelújítás-telepítés fejezetnek házánk volt a témafelelőse), s rendezték a tipizálást és fejlesztést egyaránt elősegítő nemzetközi összehasonlító gépvizsgálatokat. A Gépipari Állandó Bizottságban ezzel szemben jelentős erőfeszítések folytak az erdészeti gépgyártás szakosítására, különböző — erdőgazdasági gépesítéssel kapcsolatos — témák koordinált kutatására stb.

A KGST Titkárság Mezőgazdasági Osztálya 1968-ban felmerést készített a tagországokban gyártott erdőgazdasági gépekről. A felmérés eredményeit közreadó kiadvány száznál több olyan erdőgazdasági gép adatait tartalmazza, amelyeket a KGST országok gyártanak. Ennek a fontos kiadványnak a megjelenése óta a KGST országokból beszerezhető gépek száma tovább növekedett. Ezek folyamatos figyelemmel kísérése elősegítheti az erdő- és fagazdaságok gépeltetésének fejlesztését, a következő évek műszaki fejlesztési problémáinak megoldását.

A KGST országokban 1968-ban gyártott gépek felsorolását a következő oldalak táblázata tartalmazza.

Dr. Szepesti László

Sorszám	Megnevezés	Típus	Gyártó ország
<i>A) Maggyűjtés, feldolgozás és tárolás</i>			
1.	Magfelszívó	VySV-3A	CSSZK
2.	Magpergető	OTL-Zagnanek VS-30	LNK CSSZK
3.	Szárnytalantító fenyőmagvakhoz (jegenyén kívül)	MDS OVSZ-2	RSZK SZU
<i>B) Szaporítóanyag-termesztés</i>			
1.	Kőfelszedő	—	NDK
2.	Vetőgép nagymagvakhoz	KSE-1 SZPN-4	NDK SZU CSSZK
3.	Aprómagvetőgép	A-534 SeA-4	NDK CSSZK
4.	Iskolázógép	PFL 7F	NDK
5.	Csemete- és dugványültető gép	SZSN-3 (háromso- ros)	SZU
6.	Csemetekerti ápológép	B-281/2 KpLN	NDK CSSZK
7.	Csemetekerti sorközi ápológép	P-108F P-420F B-281F MB-125 B	NDK NDK NDK LNK
8.	Függesztett csemetekiemelő	NVSZ-1, 2	SZU
9.	Csemetekiemelő-gyökéralávágó	B-180 (könnyű) B-180 (nehéz) KpLN 2-VOS	NDK NDK CSSZK CSSZK
10.	Suhángkiemelő	VPN-2	SZU
11.	Dugványvágó, számoló és kötegelő	VjNS MB	CSSZK BNK RSZK
<i>C) Erdőfelújítás, telepítés és állomány- ápolás</i>			
1.	Tuskókiemelő-tuskóközelítő	OTL-Gizycko D-513	LNK SZU
2.	Tuskókiemelő	K-2A	SZU
3.	Bozótirtó aktív munkaeszközzel	—	BNK
4.	Vágáshulladék-gyűjtő	Mirow	NDK
5.	Kétvasú erdei eke	JLN-1 Waldmeister PGL-II A PKL-70	NDK NDK LNK SZU CSSZK
6.	Speciális erdei mélyszántó eke (70 cm-ig)	B-175 PPU-50 A	NDK SZU
7.	Hordozható gödörfúró	Druzsba W-05	BNK LNK
8.	Függesztett gödörfúró	W-135 JN-10 JN-ION IN-50 IN-20	LNK CSSZK CSSZK CSSZK CSSZK
9.	Sávkészítő eke	— RLD-2 RL-1,8 (függesztett) PL-1,2	CSSZK SZU SZU SZU

Sor- szám	Megnevezés	Típus	Gyártó ország
10.	Erdészeti tárcsás talajlazító	— DKLN-6/8	LNK SZU
11.	Többsoros csemeteültető	PSZT-2A PFL 3/5 F SZLN-1 SZLN-2	SZU NDK SZU SZU
12.	Egysoros csemeteültető	LMD-1	SZU
13.	Rotációs kultivátor sorápoláshoz	KRL-1	SZU
14.	Tárcsás sorközművelő kultivátor	FB KLB-1,7	NDK SZU
15.	Talajmaró erdőápoláshoz	—	CSSZK
	<i>D) Erdészeti meliorációs munkák</i>		
1.	Függesztett csatornanyitó erdészeti eke	LKA-2M PKLN-500 A (függesztett)	SZU SZU
2.	Erdészeti csatornatisztítás	CHM-070	CSSZK
	<i>E) Ápolóvágások</i>		
1.	Benzinmotoros fűrész cserélhető vágórészrel	KFO Szekor	NDK SZU
2.	Traktoros vékonyfa közelítő koci	OLT-Trzanka TV-800	LNK CSSZK
	<i>F) Fakitermelés és anyagmozgatás</i>		
1.	Benzinmotoros láncfűrész	BK-3A Druzsba	LNK SZU
2.	Villanymotoros láncfűrész	EP-K6 Vazska	SZU LNK
3.	Hordozható fűrészláncélesztő szerkezet	SgKt-125 UZSz-6 REO BPR	NDK SZU CSSZK CSSZK
4.	Daraboló körfűrész	PLH-3 ML-25V	SZU CSSZK
5.	Mozgó vagy stacioner gallyazógép	PSzL-2 SzM-2	SZU SZU
6.	Fehérre kérgező és korhadt részt eltávolító gép	MPLC N-8	RSZK SZU
7.	Szálfa és választékok kérgezésére alkal- mas gép	OK-36	SZU
8.	Hasogatógép rövid választékhoz	SPM-3 KC-7 PHS	NDK SZU CSSZK
9.	Közelítő esőrlő	GILM-4 TL-4E TL-4D	SZU SZU SZU
10.	Közelítő kötédaru 2000 m-ig	UK-1 DPL	SZU CSSZK
11.	Közelítő kötédaru 500 m-ig	VLU-4	CSSZK
12.	Kétdobos tehergépkocsi esőrlő	BW-4 POM ZPML V-35 TA-2A TB AVU	NDK LNK LNK LNK RSZK CSSZK CSSZK

Sor-szám	Megnevezés	Típus	Gyártó ország
13.	Kétdobos csörlő fatelepi munkákhoz ..	W-2100 L-59 CL-ZM —	LNK SZU SZU CSSZK
14.	Konzolos bakdaru	W-21	LNK
15.	Hidraulikus tehergépköcsi-daru	KKSz-10	SZU
16.	Homlokrakodók kerekes vagy láncfalpas traktorhoz	HR-2501	CSSZK
		JF-180	RSZK
		P-2	SZU
		P-19A	SZU
		PL-1	SZU
17.	Villásemelő targonca	AFL-5	RSZK
		4045 L	SZU
		4045	SZU
18.	Rönkosztályozó transzportőr	TSz-7	SZU
		ML-25 V	CSSZK
19.	Pótkocsik és utánfutók egyéb kiegészítő berendezések erdészeti szállítószerelvnyekhez	2P-8A PWL-60F DA-5R TMZ-803 TMZ-803 101 N-14V LH-81	SZU NDK CSSZK SZU SZU LNK CSSZK NDK
20.	Utánfutók nyerges vontatókhoz	OTL-Wroclaw ZPML N-18 V	LNK LNK CSSZK
21.	Kisvasúti kocsik rönk- és tűzifa szállításhoz	VP-10 AVZ PLMT-10 PLMT-20	RSZK SZU SZU SZU
	<i>G) Erdei utak építése</i>		
1.	Mozgatható aprító-osztályozó berendezés	ICs-4A CM-311 (312)	RSZK RSZK
2.	Függesztett útsimító	—	CSSZK
3.	Talajmaró útpadkákhoz	—	CSSZK
4.	Árokásó	LK-8 NOK-800	SZU SZU
5.	Függesztett talajmaró talajstabilizációhoz	D-530	SZU
6.	Zúzalék rakodó- és adagológép	D-336	SZU
7.	Vontatott vibrációs henger	— — —	NDK NDK NDK
		D-480	SZU
8.	Talajstabilizáció aggregát	D-391	SZU

Dr. E. Ueckermann—H. Scholz: Vadtakarmánytermő területek. Ueckermannak másfél évtized alatt mintegy féltucat könyve jelent meg a vadgazdálkodás köréből és azok többségében rendszerint foglalkozott a főtéma mellett a vadeltartás kérdésével is. Ebben jól megmutatkozik a mai európai vadgazdálkodásban a vadászokkal és a szakirodalommal szemben támasztott követelmény felismerése, hogy a szakemberek és a szakirók a vadnak mindinkább szűkülő életterére való tekintettel egyre mélyrehatóbban foglalkozzanak a vadászterületek vadeltartó-képességének felmérésevel és az ebből kifolyólag mutatkozó szükséglet és a helyi adottságok szerint a vad takarmánnyal való ellátásának, illetve a takarmány megtermesztésének különféle módjaival.

Legújabb könyvének már címéből kitűnik, hogy ezúttal a vadtakarmánynak magán a vadászterületen való megtermesztése lehetőségeit és módjait tárja olvasói elé. Lássuk, mit ért a szerző vadtakarmánytermő területen, mi tartozik ide? Öt csoportban sorolja fel azokat:

1. A *hajtás- és rügylegelő*, amelyet a fák és cserjék nyújtanak levelükkel és kér-gükkal együtt.

2. A *gyümölcsstermő fák*. Nem a szórt elegyként előfordulóakra gondol, hanem a tág növényterű, bőven termő facsoportokra, de még inkább a tömeges termést adó faállományokra, esetleg ültetvényekre.

3. A *tartós zöldlegelők*. Különös jelentőségük van nagyobb, összefüggő, árnytűrő fafajok állományai közé ékelődve, mert azok alatt nem nő fű. Lehetőleg olyan kisebb területeket válasszunk erre a célra, ahova sokáig süt a nap és az odatelepitett tüvek, herék kora tavasszal jó legelőt nyújtanak a vadnak.

4. A *rét*ek abban különböznek az előzőtől, hogy főleg szénatermésükre számítunk.

5. A *vadföldeken* szántóföldi műveléssel termesztünk az erdőben rendszerint elő nem forduló, a vadnak kedves és a legelőt kiegészítő tápanyagokat tartalmazó, valamint főleg téli takarmányokat, köztük fagyállókat is.

A szerző az anyagot három fejezetre osztja:

Az első fejezetben a takarmánytermő területek felmérésére és tervezésére ad útmutatást.

A jó terv feltételeit a következőképpen határozza meg:

Részletesen fel kell mérni a helyi adottságokat. Meg kell tervezni a takarmánytermő területeket fajtánként. Ki kell számítani a szükséges takarmányföld területét vadfajonként és meg kell tervezni a takarmányos területek elhelyezését és a helyi igényeknek megfelelő nagyságát, amely 0,1—0,5 ha között váltakozik. Végül a mindezek elvégzéséhez szükséges munkaerő- és költség-szükségletet is meg kell tervezni.

A szerző a költségekre való tekintettel nem erőlteti mindenütt vadtakarmány területek sablonos létesítését, hanem csak ott ajánlja, ahol az alapos megfontolás szerint indokolt. A tervezéshez részletes utasítást készített. Példákkal és számos táblázattal igyekszik a tervezés munkáját a gyakorlat számára megkönnyíteni.

A második fejezetben a takarmánytermő területek létrehozásával, telepítésével foglalkozik.

Ueckermann szükségesnek tartotta, hogy ebben a fejezetben a gyümölcsstermő fákat is tárgyalja.

Nem kívánja a vadtakarmánytermő fákat a szokásos módon mind felsorolni, csak azokra szorítkozik, amelyek termésükkel valóban komoly segítséget nyújtanak a vadeltartásban.

Elsősorban a tölgyeket említi, amelyek a makktermő években nagy tömegű takarmányt teremnek. A hiba az, hogy sokszor évekig kell várunk egy-egy kiadós termésre. Ennek tudatában írja a 47. oldalon: „Ha hosszabb időre nem látszik biztosítottnak a makktermő állományok termése, akkor mindig beletartozik a tervbe, megfelelő helyeken, a vadgesztenyének a megletelepítése”. Ismételten utal a vadgesztenye fontosságára és hivatkozik a vadgesztenye ültetvényrel kapcsolatban Magyarországon szerzett tapasztalatokról német nyelven megjelent tanulmányra.

A gondozás című utolsó fejezetben röviden felsorolja az ötféle vadtakarmány területen a gondozás teendőit és módjait.

A hazai vadászati irodalom is foglalkozik a vadtakarmányozással és a vadászterületek használói sok hasznos útmutatást meríthetnek belőlük. Ezek közül *dr. Szedervei Akos* munkája különösen a vadetést, míg *dr. Bencze Lajos* az erdő és a vad kapcsolatát, a vadeltartó képességnek erdőtípusonként való változását tárgyalja. *Dr. Ueckermann* és *Scholz* könyve kizárólag a vadtakarmánytermő területek felmérésevel, értékelésével, a szükségletnek megfelelő telepítésükkel és művelésükkel foglalkozik. Ezt a témát olyan rendszerezéssel és részletesen, példákkal, táblázatokkal, és képekkel kiegészítve tárgyalja, hogy a vadászterületek használói ezek segítségével elfogadható pontossággal szám szerint felmérhetik vadászterületük vadeltartóképességét.

ségének fokát. Megtervezhetik az esetleg szükséges pótlásokat: újabb vadtakarmány-termő területek kialakítását, vagy a meglévők javítását, tehát a teljes természetserű vadtakarmányozást. Ahol ez nem sikerül, ott megállapítják a kiegészítő mesterséges takarmányozás módját és mennyiségét.

Mindez nemcsak a vadeltartás miatt nagyon fontos, hanem a vadkár elhárítása, vagy legalább is elviselhető mértékre való csökkentése érdekében is halaszthatatlan feladat. Éppen ezért indokolt és hasznos volna dr. Ueckermann és Scholz könyvének magyar nyelvre való lefordítása és kiadása.

Dr. Holdampf Gyula

A fák kultuszától nem látják az erdőt. (*Marie-Laure de Leotard*: Un amour trop exclusif, L'Express 9—15. nov. 1970.) A Fontainebleau-i erdő kipsztlul, mert túlságosan védelmezték. Mivel a barbizoni festők exkluzív szeretettel viseltettek iránta, az öreg fák ugyanúgy érinthetetlenekké váltak itt, mint Indiában a szent tehenek. Az eredmény az lett, hogy kiöregedtek, nagy részük már elhalóban van, ki vannak szorgáltatva a legkisebb viharok: 7500 ha-t — az egész erdőnek csaknem a felét — ki kell vágni, fel kell újítani. Mutatja ez a szélsőséges példa, milyen paradoxonokhoz vezethet a nem kellően átgondolt természetvédelem.

A francia erdő gazdasági objektum volt, ma egyre inkább a városok levegőjével mérgezett 30 millió ember közjóléti intézménye lesz. A kormány éppen ezért a múlt hónapban 15 millió frankot biztosított a nagy városok határában levő erdők megvásárlására. Ezeket az erdőket minden bizonnyal az üdülésnek és turizmusnak szentelik majd. Ez azonban nem jelenti, hogy nem kell őket gondozni, gyéríteni, kitermelni, felújítani.

Az erdőben mindenki azt szeretné megtalálni, amit keres benne: az asztalos deszkát, a lovas lovaglőösvényt, a vadász szarvast, a sziklamászó meredek sziklafalat, az autós árnyas parkoló helyet egy tisztás szélén, a gyerekek játszóteret, mások öreg tölgyet, huncut mókust stb. Minden érdeket összhangba kell ezért hozni, és mindenre ügyelni is kell. Szép vasárnaponként 200 000 természetbarát árasztja el a Fontainebleau-i erdőt, mégpedig igen bátoritanul: 90%-uk a kocsitól 50 m-nél messzebbre nem merészkedik. Persze így is beszenyvezik az egész erdőt. Annak ellenére, hogy mindenfelé szemétkosarakat helyeznek el, évente 2000 tonna szemetet kell összegyűjteni. A bokrokban gyakran találunk kidobott hűtőszekrényeket, matracokat, autókároszériákat.

„Az erdőt védeni először is az embertől kell” állapítja meg *Marcel Blanc*, a Természetvédelmi Hivatal főigazgatója. A barbizoni festők ezért akarták a Fontainebleau-i erdőt exkluzív meditációik számára megőrizni. De *Blanc* így folytatja: „Az erdő azonban az ember számára létesített és nélküle sokkal inkább tönkremenne”. Ezért az iskolában a modern erdőgazdálkodást éppenúgy oktatni kell, ahogy az új matematikát tanítják.

„Magyar erdők” című könyvemben és írásaimban másutt is többször világosan és határozottan állást foglaltam öreg fák és fasorok védelmében. *Marie-Laure de Leotard* ismertetett cikkét ezt szem előtt tartva nagyon nagyon figyelemre méltónak. A fák ugyanis nem műemlékek, hanem élőlények, születnek, növekszenek, termőrefordulnak, utódokat hagynak maguk után és meghalnak.

(Ref.: dr. Keresztesi B.)

A meliorációs munkálatok magas költségigényére való tekintettel (2000—3000 DM/ha) a Német Szövetségi Köztársaságban is a feladatok komplex megoldására és a lecsapolt területek társadalmi hasznosítására törekszenek (parkok létesítése, erdősávok telepítése stb.). A meliorációs munkák tervezésekor nagy gondossággal vizsgálják a talajvíz szintjének alakulását. A lecsapolás sikeres elvégzésének előfeltétele, hogy a talajvízszint min. 1 m mélységben legyen. A talajvízszint emelkedése különösen a homoktalajokon veszélyes. A lecsapolással párhuzamosan el kell végezni a talaj meszezését is. A meszadagolás mennyisége függ a meliorációs munkák jellegétől és 50—70 q/ha között váltakozhat. A talaj meszezésével egyidőben talajlazítást is végeznek 80—90 cm mélységig.

(Besondere Fachberichte aus der Landeskultur, Z. Kulturtech. und Flurbereinig., 1970. 11. No. 3. 174—179. Ref.: dr. Walter F.)

A Djetel—1 vizsgálati eredményeit ismerteti *Kusljaev, V. I.—Lazdan, V. Sz.* a *Lesz. Zsurnal*, 1969. évi 6. sz.-ban. Az MTZ—52 traktorból és technológiai felszerelésből álló gépcsoport a tisztítás, gyérités gépesítésére szolgál. A gépcsoport speciális jellegét a technológiai felszerelés adja, amely keretből, gémből, markoló-vágó fejből és kötegformáló berendezésből áll. Az egész gépcsoportot a gépkezelő szolgálja ki.

A gépcsoport fontosabb jellemzői:

A gémkinyúlás határértékei 0,9—5,5 m.

Az átvágható átmérő 18 cm.

Egy műveletciklus alatt átvágható vékonyabb fák száma 3—4 db.

Egy ciklus időtartama 0,6—1,1 perc.

Egy műveletciklusra eső teher 15—200 kg.

A teljes köteg köbtartalma 1,5—2,0 m³.

Az üzemeltetés technológiája:

A gép haladási irányát egymástól 10 m távolságra jelölik. A kijelölt vonalon haladva a gép 2,0—2,5 m szélességű „folyosót” vág, majd mindkét oldalon 5—5 m távolságban kivágja a kijelölt törzseket.

A gépi munka előnyeinek tisztázása céljából párhuzamosan dolgoztak gépi és hagyományos módszerekkel (kézi szerszámokkal). A vizsgálat fontosabb eredményeit az 1. és 2. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

Művelet megnevezése	Belenyúlás mértéke		Átl. átm. cm	Teljesítmény 1 ü. ó. alatt (vágás és rakásolás)		Munkaslétszám
	%	m ² /ha		ter. m ²	űrm.	
Tisztítás ...	47	34,8	5,4	100	0,34	Egy munkás 1 gépkezelő
	27	125,2	8,4	140	1,76	
Gyérités ...	42	130,0	12,5	252	3,27	3 munkás + 1 motorfűrész 1 gépkezelő
	50	318,0	10,5	124	3,92	

Megjegyzés: A számlálóban a kézi munka, a nevezőben a gépi munka adatai szerepelnek.

2. táblázat

Művelet megnevezése	Munkaerő ráfordítás (munkaóra)	
	1 ha-ra	1 űrm-re
Tisztítás	80,6	1,35
	71,4	0,57
Gyérités	119,6	0,92
	80,6	0,26

Megjegyzés: A számlálóban a hagyományos módszer munkaóra szükséglete, a nevezőben a gépi munka ráfordításai szerepelnek.

A vizsgálatok egyértelműen igazolták a Djetel—1 előnyeit. Alkalmazásával a tisztítás és gyérités minden művelete gépesíthető és jelentős munkaerőmegtakarítás érhető el.

(Ref.: dr. Walter F.)

Új üzemmel bővül a STIHL, Európa legnagyobb motorfűrész gyára. Az új üzem magnézium ötvözetből önti a motorház egyes részeit. A gyár az elmúlt évben termékeinek négyötödét exportálta, ebben az évben 270 000 motoregység gyártását tervezi. Az új öntőüzem 80—100 munkást fog foglalkoztatni. Létesítése tanműhely beállításával kezdődik, hogy a szükséges szakmunkás állomány kiképezhető legyen.

(Allgemeine Forstzeitschrift, 1970. 30.)

Soproni Nyári Egyetem

1971. július 6—20.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és az Erdészeti és Faipari Egyetem az 1971. év nyarán tizenhatodszor rendezi meg Sopronban a Nyári Egyetemet.

Az Egyetem, a tudományos intézetek, a város reprezentatív gyűjteményeinek megtekintése mellett a következő előadásokat tervezik: *Az erdő- és faipari mérnök-képzés reformja — A Dunántúl erdőtakarójának kialakulása — A fahelyettesítés magyarországi problémái — A faházépítés hazánkban — Faanyagvédelem — Erdőgazdasági és faipari üzemek új gazdasági struktúrája — Erdőnkívüli fásítások — Sopron környékének flórája — Pneumatikus automatika a bútoriparban — Nyugat-Magyarország viseleteinek története — Sopron és környéke a zenei világban — Sopron, a műemlékváros — Dunántúli tájak, dunántúli várak — Sopron a római korban.*

Az előadások helye az Egyetem KISZ Szervezetének Kultúrháza, illetőleg az egyetemi előadóterem. A hallgatók az Egyetem kollégiumában (kétágyas szobákban) nyernek elszállásolást és napi háromszori étkezést. A hallgatók napi rendszeres (nem kötelező) foglalkoztatásuk mellett autóbusszal elmennek a város környékére, a megye fontos és jelentős helyeire (fertődi kastély és növénynevelő intézet, Nagycenk, Pannonhalma, győri régi és új alkotások) neves arborétumokba, a szomszédos Vas megye műemlékeinek megtekintésére, valamint a Balatonra.

A Nyári Egyetemet a Soproni Ünnepi Hetek időpontjában rendezik meg, a hallgatók részt vesznek az Ünnepi Hetek gazdag műsorán; szórakoztatásukra kisfilmeket vetítünk, hangversenyeket tartunk, a soproni és dunántúli erdőket megmutatjuk, de elegendő szabadidőről is gondoskodunk.

Egy személy részvételi díja kb. 1800,— Ft. (Ebben az összegben a belépődíjak és a kirándulások költségei is benne foglaltatnak.)

Bővebb felvilágosítást ad a *Nyári Egyetem Titkársága, Sopron, Egyetem.*

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Egyesületünk elnöksége *dr. Madas András* elnökletével ez év január 26-án ülést tartott. Napirend előtt az elnök kegyelettel emlékezett meg *Marton Tiborról*, egyesületünk nemrég elhunyt elnökségi tagjáról. Az elnökség *Marton Tibor* odaadó egyesületi munkásságát jegyzőkönyvi megemlékezéssel örököltette meg.

Ezután az elnökség megvitatta *Speer Norbert* írásba foglalt javaslatát Marketing Szakosztály megalakítására. A javaslat előadójaként *Halász László* ismertette a marketing jelentőségét. A vitában résztvevők — *Fekete Gyula, dr. Pankotai Gábor, Király Pál, Rakonczay Zoltán, Kárál János, Riedl Gyula, Andor József* — meghallgatása után az elnökség úgy határozott, hogy a megalakítandó szakosztály feladatát szélesebb területre kiterjesztve Kereskedelmi Szakosztályt hív életre. Az új szakosztály vezetőségére és tagjaira egy hónapon belül vár javaslatot az elnök.

Fő napirendi pontként foglalkozott az elnökség az ügyvezető elnökség által előterjesztett 1971. évi egyesületi munka tervezetével. A munkatervvel kapcsolatban értékelte az elmúlt év munkáját. Hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára való emlékezés és az ehhez kapcsolódó jubileumi üléssorozat — amelyet a MEM, a FATE, az ERDŐTERV és az ERTI közreműködésével rendeztünk — tartalmasabbá, színesebbé tette egyesületi munkánkat is. Budapesten és szerte az országban helyi csoportjaink ünnepi megemlékezései jó alkalmat adtak arra, hogy számba vegyük eddigi eredményeinket, ismertessük jövőbeni feladatainkat. A IV. ötéves terv főbb céljainak a megismertetése, az abból adódó feladatok megvitatása a tagságunkkal

való közvetlen és folyamatos eszmeceserét tette lehetővé és szükségessé. Az MSZMP KB 1969. április 28-i határozatából egyesületünkre háruló feladatokat az elnökség meghatározta és azokkal folyamatosan foglalkoztunk. A párthatározatnak, valamint a MEM-mel kötött megállapodásnak megfelelően szakosztályaink, bizottságaink rendszeresen napirendre tűzték a főhatóság által készített koncepciók, jogszabálytervezetek társadalmi bírálatát, s ajánlásokat, tervezeteket készítették ezekkel kapcsolatban. E témák alkalmat adtak arra, hogy a szakembereket szélesebb körben vonjuk be az egyesületi munkába és a társegyesületekkel is szorosabba fűzzük kapcsolatainkat. A FATE, a PNYMTE és egyesületünk által közösen rendezett ankéton a faipar gyorsabb ütemű fejlesztésének kérdéseit vitattuk meg. Az erdőgazdaságok átszervezésével kapcsolatban elnökségünk úgy határozott, hogy Zamárdi kivételével a régi székhelyeken működjenek tovább helyi csoportjaink, szükség szerint új választott vezetőséggel. Ez a határozat helyesnek bizonyult, mert az újonnan szervezett helyi csoportokban sikerült az egyesületi tagság körét kiszélesíteni. Az elmúlt év alatt taglétszámunk 460 fővel növekedett. Központi bizottságaink, szakosztályaink és a helyi csoportok 1970. évi főbb tevékenységéről az Egyesületi Közleményekben folyamatos tájékoztatást adtunk.

Az 1971-re és a következő évekre vonatkozó egyesületi feladatainkat a népgazdaság IV. ötéves tervéről kiadott 1970. évi II. törvénynek az erdőgazdálkodás fejlesztéséről szóló kitűzött céljai határozzák meg:

„(1) Az erdőgazdaság fő feladata az élőfa-készlet fokozottabb ipari hasznosítása és a lakosság szükségleteinek jobb kielégítése.

(2) Növelni kell az erdők közjóléti szerepét, a nagyobb települések melletti erdők egy részét fokozatosan alkalmassá kell tenni a kulturáltabb pihenésre.

(3) A távlati szükségletek kielégítése és az erdők sokrétű hasznosítása érdekében továbbra is növelni kell az ország erdőterületét. Az erdőtelepítési és fásítási munkákban előtérbe kell helyezni a fenyő és a gyorsannövő lombos fafajokat.”

Egyesületünk szorgalmazza, hogy a központi bizottságok, szakosztályok és a helyi csoportok kiemelten azoknak a témáknak a kidolgozását, megvitatását tűzzék napirendre, amelyekkel a leghatékonyabban tudják elősegíteni e feladatoknak a megoldását. Folyamatosan munkálkodunk az MSZMP KB 1969. április 28-i határozatából, illetve a X. Kongresszus határozatainak egyesületünkre háruló feladatai végrehajtásán. Közreműködünk a Vadászati Világkiállítás tudományos ülészsza előkészítésében, szervezésében. Kidolgozzuk az egyesület új alapszabály-tervezetét. Továbbra is fontos feladatunknak tekintjük, hogy az új gazdasági mechanizmus érvényesítését erdőgazdálkodásunk területén társadalmi munkával segítsük, támogassuk. Ennek keretében figyelemmel kísérjük a gazdasági szabályozók hatásait és szükség szerint javaslatot teszünk módosításukra. Szerepet vállalunk a távlati célok témáinak kidolgozásában. A MEM-től kapott irányelveknek megfelelően tanulmányokat, javaslatokat dolgozunk ki. A minisztériumi tervezetek megvitatásával és az ezekhez fűződő javaslatok összeállításával segítjük főhatóságunk munkáját. A MEDOSZ-szal együttesen megvizsgáljuk az erdészeti szakoktatás helyzetét és fejlesztésére javaslatot készítünk. Napirenden tartjuk a műszaki fejlesztés feladatait és az időszerűségnek megfelelően ebben a vonatkozásban is javaslatokat dolgozunk ki. Gondot fordítunk arra, hogy a fiatal szakemberek s főleg a nők társadalmi munkája bővüljön egyesületünkben. Az egyesületi társadalmi munka fokozása, valamint a kölcsönös információk hatékonyabbá tétele érdekében az egyesület elnöksége, titkársága rendszeresíti a helyi csoportok, a szakosztályok, bizottságok vezetőivel folytatandó megbeszéléseket. A fagazdaság és az érintkező iparágak területén dolgozó szakemberek kapcsolatait — elsősorban az MTESZ-en belül — erősítjük. A társadalmi munka hatékonyságának szem előtt tartásával szorgalmazzuk a taglétszám növelését. Meglevő külföldi kapcsolatainkat erősítjük, illetve újabb területekre terjesztjük ki. Szerepet vállalunk a FAO keretében szervezett tanfolyamok, tanulmányutak előkészítésében és lebonyolításában. Az előirányzott feladatokat részletesen a központi bizottságok, szakosztályok és helyi csoportok munkatervei tartalmazzák. Az itt kifejtett munkáságról ugyancsak az Egyesületi közlemények útján tájékoztatjuk folyamatosan a tagságot. A vita után, amelyben *Fekete Gyula, dr. Pankotai Gábor, Rakonczy Zoltán, Kárall János, Schneider Jenő, Riedl Gyula, Andor József* és *Szabó Béla* vett részt, az elnökség a tervezetet jóváhagyta.

Az ügyvezető elnökség javaslatára az elnökség elfogadta az 1971. évi vezetőség-választó közgyűlésnek Budapesten történő megtartását és annak idejét 1971. október 22—23-ban állapította meg. Megrendezésével a Budapesti Bizottságot bízta meg. Az elnökség egyidejűleg megválasztotta a jelölő bizottságot: elnöke *Rakonczy Zoltán*, tagjai *Andor József, Beck Antal, dr. Hauer Lajos, dr. Herpay Imre, Király Pál,*

Kocsárdi Károly, Sitkey János és Szöllösi Sándor. Az elnökség felkérte a jelölő bizottság vezetőjét, hogy a működést kezdjék meg.

A következő napirendi pont *dr. Keresztesi Béla* alelnök: Az „Erdők napja” és megünneplésének rendszeresítésére vonatkozó javaslatának megvitatása volt. A korábbi szép hagyományok, a „Madarak és fák napja” és a felszabadulást követően a „Fásítási Hónap”, s ezzel az erdők megünneplése az utóbbi időben társadalmunkban háttérbe szorult. Az erdőnek ma már a megváltozott körülmények között élő és dolgozó ember üdülését, pihenését, egészségét, természet utáni vágyának kielégítését, esztétikai élmények szerzését, a városok egyre jobban szennyeződő levegőjének megtisztítását is szolgálnia kell. Szocialista társadalmunk fokozott városszerűsége miatt a szociális munkák megkezdésére indokoltá teszi, hogy az „Építők napjához” hasonlóan az erdészeti dolgozóknak is legyen évről évre azonos napon visszatérő ünnepe, amely az egész ország figyelmét a szakma felé fordítja, és amikor az államvezetés az arra érdemes erdészeti dolgozókat erkölcsi és anyagi elismerésben részesíti. Ezen a napon és az azt megelőző héten a sajtó, a rádió, a TV foglalkozna az erdőgazdálkodással, az erdő népgazdasági és népjóléti jelentőségével, az erdészeti dolgozók szakmai és társadalmi problémáival; az iskolákban ugyanakkor tudatosítanák az erdőnek és állatvilágának jelentőségét. Az erdőgazdaságok támogatásával kulturált erdei kirándulásokat rendeznének az erdő és az erdőben való helyes magatartás megismerésére; a Hazafias Népfront, a TIT, a Magyar Autóklub és idegenforgalmi szerveink tájékoztató előadásokat, ismeretterjesztő kirándulásokat, túrákat szerveznének.

A javaslatot — amelyhez hozzászólt *dr. Pankotai Gábor, Schneider Jenő, Kárall János, Riedl Gyula, Fekete Gyula, Kocsárdi Károly, Sitkey János, Rakonczay Zoltán, dr. Madas András és Szabó Béla* — az elnökség nagyra értékelte és elfogadta. Határozatot hozott megfelelő javaslat készítésére.

Az elnökség *Fekete Gyula* főtitkárnak a helyi csoportok titkáraival tartott megbeszélését tudomásul véve határozatot hozott a folyamatos 20 és 30 éves egyesületi tagság elismerésére ezüst-, illetve aranykoszorúval övezett egyesületi jelvény rendszeresítésére. Ezek adományozására vonatkozó javaslatokat a helyi csoportok terjesztik majd elő.

Az *oktatási bizottság* ülést tartott. Meghívottként részt vett a MEM személyzeti főosztálya részéről *Vályi Ferenc* és *Méhi Béla*, a MEM szakoktatási felügyelősége képviselőjében *Simon László*, a Mátrafüredi Szakmunkásképző Iskola részéről *Hangyál Tibor*. Bevezetőleg *Hangyál Tibor* adott tájékoztatást az erdészeti szakmunkásképzés jelenlegi alapvető problémáiról. Nevezetesen arról, hogy az oktatás tanterve elavult, nem felel meg a korszerű erdőgazdálkodás követelményeinek és nem teszi lehetővé a mai kor igényeit kielégítő szakmunkások képzését. A szakmunkásképző oktatási intézmények felszereltsége nem kielégítő, alapvető oktatási és felszerelési tárgyak hiányoznak s emiatt az oktatás színvonala messze a kívánt szint alatt marad. A tájékoztató után kialakult vitában a többi között részt vett *Birck Oszkár, Simon László, Méh Béla, Mersich Endre*, az utóbbi mint a bizottság titkára ismertette az e téren kifejtett és az erdészeti szakmunkásképzés kérdéseivel foglalkozó társadalmi munkát. Az ülésen elhangzottak alapján a következő javaslatokat fogadták el. A MEM szakoktatási felügyelősége bocsássa mielőbb rendelkezésre, véleményezésre a reform tantervet; a négy erdészeti szakmunkásképző iskola készítsen felmérést az iskolájukban fennálló hely-

zetről, az oktatás problémáiról, az iskola felszereltségéről, s ezt az anyagot a bizottság további munkájában felhasználja; a szakmunkásképző iskolák hívják meg egyes volt tanítványaikat, hogy megismerjék a végzett szakmunkások munkábaállításakor felmerülő problémákat s ezeken a megbeszéléseken vegyen részt az oktatási bizottság képviselője is; az oktatási bizottság kezdeményezze az erdészeti szakmunkásképzés kérdésével foglalkozó vidéki megbeszélések megtartását, hogy ott megvitathassák a szakmunkásokkal szemben támasztott munkáltatói igényeket; az oktatási bizottság előterjesztése alapján az egyesület elnöksége vitassa meg az erdészeti szakmunkásképzés helyzetét s ennek a megbeszélésnek hasznosítására az elnökség terjeszzen javaslatot a MEM elé.

*

Az *Erdei Vasutak Szakosztálya* budapesti ülésén *Tóth Gyula* tartott előadást „Az Erdei Vasutak értékesítőnkénti hányada és a vasúti beruházások aránya” címmel. Az előadó külön kiemelte a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság, az Ipolyvidéki EFAG, a Somogyi EFAG, valamint a Mátrai EFAG tevékenységét, amellyel erdei vasútvonalakat — mint az anyagmozgatás számottevő eszközét — színvonalában jelentősen emelték.

A helyi csoportok életéből

A *Baranya megyei csoport*, a Magyar Tudományos Akadémia pécsi bizottsága, valamint Pécs város természetvédelmi bizottsága együttes ülést tartott Pécs természetvédelmének és a városépítésnek problémáiról. Az ülést *Kasza Ferenc* igazgató, a helyi csoport elnöke nyitotta meg, majd *Tóth Zoltán* városi főépítész tartott előadást „Természetvédelem és városrendezés Pécsen” címmel. Felkért hozzászólók voltak *Somogyi Béla* és *Kasza Ferenc*.

*

A *kaposvári csoport* központjában vitatták meg *Kiss Lajos* „A IV. ötéves terv közgazdasági ösztönzőinek hatása erdőművelési tevékenységünkre” című előadását.

*

A kecskeméti csoport klubnapot tartott. Ezen *Sipos Sándor* rövid összefoglalásban beszámolt 23 napos nyári olaszországi és ausztriai útjáról, 150 színes diaképet vetített és válaszolt az érdeklődők kérdéseire.

*

A *nagykanizsai csoport* és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület gelénházi helyi csoportja egynapos közös kirándulási keretében újította fel a közel 200 éves múlttal rendelkező bányász-erdész barátságot. A délelőtti folyamán a szakmai és egyesületi munkáról tartottak kölcsönös tájékoztatókat. *Farkas Pál* igazgató, az OEE helyi csoportjának elnöke, „A Zalai EFAG jelene és gazdálkodásának várható lehetőségei a IV. ötéves tervidőszakban”, *Tóth Ferenc* igazgató, csoportelnök „A hazai olajbányászat története napjainkig”; *Németh Ede* és *Németh Géza* osztályvezető olajmérnökök „A nagylengyeli és délzalai olajmezők műveléstörténete”; *Andor József* igazgatóhe-

lyettes, az OEE elnökségének tagja „Az Országos Erdészeti Egyesület rövid története és a bányász-erdész kapcsolatok Zalában” címmel tartott előadást.

Délután Bázakerettye környékén üzemlátogatás során az olajbányászok bemutatták a legrégebbi kutakat. A kerettyei művelődési házban „Az olajpar 25 éve” című film levetítése után közös vacsorán vettek részt. Az őszinte baráti hangulatú, emlékezetes nap után ősi köszöntésünkkel — Jó szerencsét! Üdv az erdésznek! — kívántak a résztvevők sok sikert egymásnak további munkájukhoz.

*

A *soproni csoport* előadást rendezett. *Dr. Márkus László* tartott előadást „Törzsmínősítési eljárások a faállomány értékelésének szolgálatában” címmel. Bevezetőben az előadó ismertette a külföldön kidolgozott és alkalmazott törzsmínősítési eljárásokat. Ezeket kritikailag elemezte, majd idevonatkozó saját kutatásairól adott részletes tájékoztatót. Az előadást táblázatokkal és diaképekkel illusztrálta. A hozzászólók javaslatokat tettek az eljárások további finomítása és kibővítése érdekében.

*

A szegedi csoportban *dr. Solymos Rezső* tartott előadást a Szegedi Erdészeti Technikum előadótermében. Az előadás címe „Az erdőnevelés fejlesztésének kérdései és módszerei” volt.

*

Az MN veszprémi csoportjában *Király László* előadást tartott „Az erdőrendezés (üzemtervezés) műszaki fejlesztésének elgondolásai” címmel. Ismertette az üzemrendezéssel kapcsolatban a gépi adatfeldolgozás perspektíváit, majd az üzemrendezési utasítást, az egyes munkalapok kitöltésében felmerülő esetleges problémákat.

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület (Budapest V., Szabadság tér 17.) kiadványa

Szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora. Főmunkatárs: JEROME RENE. Szerkesztő bizottság: BIRCK OSZKÁR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ERDŐS LÁSZLÓ, FILA JÓZSEF, FIRBÁS OSZKÁR, FÖLDES LÁSZLÓ, HERPAY IMRE, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, IHAROS FRIGYES, IMREH JÁNOS, JÁRO ZOLTÁN, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KÁLDY JÓZSEF, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KOCSÁRDI KÁROLY, MADAS ANDRÁS, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, RADÓ GÁBOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SALI EMIL, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SCHMAL FERENC, TÓTH SÁNDOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat. (Budapest, VI., Lenin körút 9–11.) Felelős kiadó: SALA SÁNDOR. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai. Elfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (Budapest V., József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján.

Példányszám: 5430

71-3-14026 - Révai Nyomda, Budapest. — F. v.: Povárny Jenő

Index: 25 208

